

**ՀԱՃԱԽ ՏՐՎՈՂ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ**

**Սիրիայից Հայաստան տեղահանված
անձանց համար**

Սեպտեմբեր 2014

Ողջույնի խոսք

Հակամարտությունը Սիրիայում, որը հանգեցրել է ավելի քան ինը միլիոն անձանց տեղահանման, 21-րդ դարասկզբի ամենամեծ մարդկային ողբերգությունն է: Ի թիվս այլ ազգերի և հարևան երկրների, ճգնաժամն ազդել է նաև Հայաստանի և շատ սփյուռքահայերի վրա: 2011թ. մարտին Սիրիայում հակամարտության բռնկումից ի վեր ազգությամբ ավելի քան 16.000 հայեր պաշտպանություն են փնտրել Հայաստանում, որոնցից մոտ 12.000-ը ըստ հաշվարկների դեռևս երկրում է: Ինչպես և հակամարտությունը, ներհոսքը շարունակվում է: ՄԱԿ ՓԳՀ-ն նկատում է, որ վերջերս Հայաստան ժամանող անձինք հաճախ հայտնվում են ամենախոցելի իրադրություններում, քանի որ շատերը մեկնել են սուր բախումների ընթացքում և ի վիճակի չեն եղել իրենց հետ որևէ գույք բերել:

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատը, նկատի ունենալով տեղահանված անձանց համար պաշտպանություն, պատշաճ ընդունելություն ապահովելու, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում նրանց ինտեգրմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու կարևորությունը, ձեռնամուխ եղավ «Սիրիահայերին իրավական աջակցություն» փաստաբանական ծրագրի իրագործմանը: Ծրագրի առաջին փուլը ներառում էր Սիրիայից տեղահանված անձանց անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրում՝ իրավախորհրդատվություն, պետական մարմիններում ներկայացուցչություն, ինչպես նաև ոչ բարդ գործերով դատական ներկայացուցչություն:

Երկրորդ փուլը ենթադրում էր առաջին փուլի ընթացքում արձածված և այլ ուսումնասիրություններով երևան եկած առավել հաճախ տրվող հարցերի վերաբերյալ իրավական ձեռնարկի հրապարակում, որը կծառայի որպես կողմնացույց և հնարավորություն կտա Սիրիայից տեղահանված անձանց կողմնորոշվելու Հայաստանի Հանրապետության իրավական միջավայրում:

Ձեռնարկի ստեղծումը առավել ամբողջական դարձավ, քանի որ այն արդյունքն է երկու կառույցների համագործակցության, որոնք ունեն փոխադարձ լրացնող գիտելիք ու փորձառություն: Մի կողմից դա ՄԱԿ ՓԳՀ-ն է՝ տեղահանված անձանց պաշտպանություն տրամադրելու գործում իր տասնամյակների փորձով, մյուս կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատն է՝ խոցելի անձանց իրավաբանական օգնություն տրամադրելու իր մասնագիտական կարողություններով:

Կարևոր է նշել, որ Հայաստանի Հանրապետությունը Սիրիայում հակամարտության բռնկման առաջին իսկ օրվանից սատար է եղել տեղահանված անձանց:

Դա արտահայտվել է պետական գործունեության տարբեր ոլորտներում՝ իրավական ակտերի ընդունումից (որոնք նպաստում են սիրիահայերի տարբեր խնդիրների արագ և նպաստավոր լուծմանը) մինչև աջակցություն միկրովարկերի տրամադրման ձևով:

Մասնավորապես, հարկավոր է նշել, որ առկա են պաշտպանության երեք տարբերակներ՝ ա) քաղաքացիության ձեռքբերում պարզեցված կարգով, բ) ապաստանի արագացված ընթացակարգեր, որոնք հանգեցրել են 100 տոկոսանոց ճանաչման արդյունքի, գ) կարճաժամկետ, միջնաժամկետ կամ երկարաժամկետ կացության կարգավիճակների արտոնյալ տրամադրում:

Այնուամենայնիվ, տեղահանված անձանց հետ մեր ամենօրյա աշխատանքի ընթացքում մենք նկատել ենք, որ վերջիններս բավարար չափով տեղեկացված չեն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ իրենց ընձեռնվող հնարավորությունների, ինչպես նաև դրանց հետ կապված բարենպաստ և անբարենպաստ հետևանքների մասին: Այս ձեռնարկը կօգնի Հայաստանում պաշտպանություն փնտրող՝ Սիրիայից տեղահանված աձանց տեղեկացված որոշում կայացնել այն մասին, թե պաշտպանության առկա հնարավորությունները որն է առավել նախընտրելի իրենց համար:

Ավելին, փախստականների և տեղահանված այլ անձանց պաշտպանությունը հիմնականում նրանց իրավունքների պաշտպանության և իրականացման ապահովումն է: Սա իր հերթին սերտորեն կապված է տեղահանված անձանց՝ իրենց իրավունքների, աջակցության առկա ծրագրերի և դրանց հետ կապված ընթացակարգերի մասին տեղեկացվածության հետ: Մտահոգության առարկա անձանց կողմից բարձրացված իրավական հարցերը վերաբերում են փաստաթղթերին, տնտեսական իրավունքներին ու հնարավորություններին, միգրացիայի ապագա ծրագրերի վրա ազդեցությանը, բարձրագույն կրթության և քաղաքացիական ծառայության մատչելիությանը, զինվորական ծառայության պահանջներին, սոցիալական պաշտպանության ու նպաստների մատչելիությանը և անձնական ու հասարակական կյանքի շատ այլ ասպեկտների:

Ձեռնարկի հեղինակները իրենց շնորհակալությունն են հայտնում Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչությանը, տարածքային կառավարման նախարարության միգրացիոն պետական ծառայությանը, սփյուռքի նախարարությանը, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության շրջանում ծառայություններ մատուցող հիմնական կազմակերպություններին, որոնք քննարկել են սույն ձեռնարկի բովանդակությունը և ներկայացրել առաջարկություններ:

Հուսով ենք, որ այս ձեռնարկը որոշ չափով կնպաստի տեղահանման հետ կապված դժվարությունները մեղմելուն և կվերածվի օգտակար գործիքի տեղահանված անձանց համար՝ Հայաստանի Հանրապետությունում կյանքը կազմակերպելու իմաստով:

Քրիստոֆ Բիրվիրթ

ՄԱԿ ՓԳՀ ներկայացուցիչ

Արա Զոհրաբյան

ՀՀ Փաստաբանների պալատի նախագահ

Բովանդակություն

1. Հայաստանի Հանրապետության մուտքի վիզայի վերաբերյալ հարցեր	6
2. ՀՀ-ում բնակությունն օրինականացնելու վերաբերյալ հարցեր	7
3. Քաղաքացիության վերաբերյալ հարցեր	7
4. Փախստականի կարգավիճակի վերաբերյալ հարցեր	13
5. Կացության կարգավիճակի վերաբերյալ հարցեր	19
6. Ծննդի պետական գրանցման վերաբերյալ հարցեր	23
7. Ամուսնության (ամուսնալուծության) պետական գրանցման վերաբերյալ հարցեր	24
8. Մահվան պետական գրանցման վերաբերյալ հարցեր	26
9. Զինվորական ծառայության վերաբերյալ հարցեր	27
10. Սոցիալական իրավունքներին վերաբերող հարցեր	28
10.1. Կրթության իրավունքի վերաբերյալ հարցեր	28
10.2. Աշխատանքի ընտրության վերաբերյալ հարցեր	30
10.3. Բժշկական օգնության վերաբերյալ հարցեր	31
10.4. Նպաստների վերաբերյալ հարցեր	32
10.5. Հաշմանդամության վերաբերյալ հարցեր	33
10.6. Հանրային ծառայությունների համարանիշի վերաբերյալ հարցեր	35
11. Մշտական բնակության հասցեում հաշվառվելու վերաբերյալ հարցեր	36
12. Վարորդական վկայական ստանալու վերաբերյալ հարցեր	37
13. Անվան փոփոխման վերաբերյալ հարցեր	38
14. Ընտրելու իրավունքի վերաբերյալ հարցեր	40
15. Մաքսային օրենսդրության վերաբերյալ հարցեր	40
16. Ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու վերաբերյալ հարցեր	41
17. Հարկերի վերաբերյալ հարցեր	44

Հավելված 1

Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ Անվճար խորհրդատվություն տրամադրող կազմակերպություններ	50
--	----

Հավելված 2

Հայաստանի Հանրապետության սփյուռքի նախարարության կողմից մշակված և ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված՝ սիրիահայերին առնչվող իրավական ակտերի ցանկ	51
---	----

1. Հայաստանի Հանրապետության մուտքի վիզայի վերաբերյալ հարցեր

Ինչպե՞ս մուտք գործել Հայաստանի Հանրապետություն (ՀՀ)

Անձինք ՀՀ կարող են մուտք գործել վավերական անձնագրի առկայության և ՀՀ կառավարության առընթեր ազգային անվտանգության ծառայության սահմանափակ զորքերի թույլտվության դեպքում: ՀՀ մուտք գործելու համար, անհրաժեշտ է հետևյալ փաստաթղթերից որևէ մեկը՝

- Մուտքի վիզա,
- ՀՀ-ում կացության կարգավիճակը հավաստող փաստաթուղթ:

Մինչև 18 տարեկան օտարերկրացիները կարող են մուտք գործել ՀՀ իրենց ծնողների, ծնողներից որևէ մեկի, այլ օրինական ներկայացուցչի կամ ուղեկցողի հետ միասին կամ միայնակ, եթե նրանք գալիս են Հայաստանի Հանրապետություն իրենց ծնողների, ծնողներից որևէ մեկի, այլ օրինական ներկայացուցչի մոտ կամ ընդունող կազմակերպություն:

Վերը նշված պահանջները չեն վերաբերում ՀՀ-ում ապաստան հայցելու նպատակով երկիր ժամանող անձանց (առավել մանրամասն տես բաժին 4):

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6

Որքա՞ն ժամանակով է տրվում ՀՀ մուտքի վիզան

ՀՀ մուտքի վիզան տրվում է մեկանգամյա մուտքի համար, ՀՀ-ում մինչև 120 օր գտնվելու ժամկետով: Այն կարող է երկարաձգվել առավելագույնը մինչև 60 օր ժամկետով:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 9

Ինչպե՞ս ձեռք բերել ՀՀ մուտքի վիզա

Սիրիայի՝ ազգությամբ հայ՝ քաղաքացիները (սակայն ո՛չ նրանց, ո՛չ հայազգի ազգականները) կարող են ձեռք բերել ՀՀ մուտքի վիզա առանց հրավերի: ՀՀ պետական սահմանի անցման կետերում վիզաները տրվում են ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության ստորաբաժանման կողմից:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 9

Սիրիահայերն ազատվում են վիզաների համար վճարումներից:

«Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 26

Որո՞նք են Հայաստանում առանց իրավական հիմքի մնալու հետևանքները

Օտարերկրացիների կողմից ՀՀ-ում առանց վավերական արտոնագրի կամ կացության կարգավիճակի կամ անվավեր փաստաթղթերով բնակվելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ 50.000-100.000 ՀՀ դրամի չափով:²

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի հոդված 201

¹ Ազգությամբ հայ լինելը հավաստող փաստաթղթերի ցանկը սահմանված է ՀՀ կառավարության կողմից և ներկայացված է սույն ձեռնարկի բաժին 3-ում:

² Տուգանքների և տուրքերի չափերը նշված են այնպես, ինչպես ուժի մեջ են եղել ձեռնարկի հրապարակման պահին:

2. ՀՀ-ում բնակությունն օրինականացնելու վերաբերյալ հարցեր

ՀՀ-ում բնակությունը օրինականացնելու համար առկա է երեք տարբերակ՝

1. Ձեռք բերել ՀՀ քաղաքացիություն (տես բաժին 3),
2. Ձեռք բերել փախստականի կարգավիճակ (տես բաժին 4),
3. Ձեռք բերել կացության կարգավիճակ (տես բաժին 5):

Որո՞նք են հիմնական նկատառումները, որոնցով պետք է առաջնորդվել նշված տարբերակներից որևէ մեկն ընտրելիս

- Քաղաքացիությունը հանդիսանում է հարատև լուծում տեղահանման խնդրին՝ ի տարբերություն փախստականի կարգավիճակի և կացության կարգավիճակի, որոնք ժամանակավոր բնույթ են կրում,
- Քաղաքացիության համար կարող եք դիմել նույնիսկ փախստականի կամ կացության կարգավիճակ ձեռք բերելուց հետո, սակայն քաղաքացիություն ձեռք բերելուց հետո փախստականի կամ կացության կարգավիճակ ձեռք բերել չեք կարող,
- Քաղաքացիություն կարող եք ձեռք բերել մինչև ՀՀ ժամանելը, սակայն դրանից հետո մյուս երկու կարգավիճակների համար այլևս չեք կարող դիմել,
- Բոլոր երեք կարգիճակներից հնարավոր է հրաժարվել: Քաղաքացիությունից հրաժարումը, սակայն, հնարավոր է միայն հետևյալ բոլոր պայմանների բավարարման դեպքում՝
 - Դուք ունեք այլ պետության քաղաքացիություն կամ կարող եք ներկայացնել տեղեկանք այլ պետության իրավասու մարմնից այդ պետության քաղաքացիություն ձեռք բերելու իարավական հնարավորության մասին և
 - Ձեր նկատմամբ հարուցված չէ քրեական հետապնդում,
 - Ձեր նկատմամբ առկա չէ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած և կատարման ենթակա դատավճիռ կամ վճիռ,
 - ՀՀ քաղաքացիությունից Ձեր դուրս գալը չի հակասում Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության շահերին,
 - Դուք չունեք պետության հանդեպ չկատարված պարտավորություններ:

3. Քաղաքացիության վերաբերյալ հարցեր

Որո՞նք են ՀՀ քաղաքացու կարգավիճակի հիմնական հետևանքները

ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերելու դեպքում՝

- ձեռք կբերեք ՀՀ քաղաքացու անձնագիր, դրանով ճամփորդելու, ինչպես նաև ՀՀ-ում օրինական բնակվելու և ՀՀ դիվանագիտական պաշտպանությունից անժամկետ օգտվելու իրավունք,
- կօգտվեք ցանկացած պահի ՀՀ մուտք գործելու իրավունքից,
- Ձեր 18 տարին չլրացած երեխան ձեռք կբերի ՀՀ քաղաքացիություն (0-14 տա-

րեկան երեխաները՝ ավտոմատ կերպով, իսկ 14-18 տարեկան երեխաները՝ իրենց համաձայնությամբ³,

- զինապարտության տարիքի քաղաքացիները պարտավոր կլինեն ծառայել ՀՀ զինված ուժերում՝ բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի,
- ձեռք կբերեք ՀՀ քաղաքացիների համար նախատեսված պետական պատվերի շրջանակներում անվճար բարձրագույն կրթություն ստանալու իրավունք՝ մրցութային հիմունքներով,
- կունենաք սեփականության իրավունքով հող ձեռք բերելու հնարավորություն,
- ձեռք կբերեք ՀՀ բոլոր պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններում ընտրելու և ընտրվելու իրավունք՝ օրենքով սահմանված կարգով,
- Ձեր՝ ազգությամբ ոչ հայ ամուսինը և ծնողը կարող են ձեռք բերել ՀՀ քաղաքացիություն առանց բավարարելու երեք տարի ՀՀ-ում բնակվելու և հայերենի իմացության պահանջները,
- Ձեր ամուսինը և մերձավոր ազգականները (ծնող, զավակ, եղբայր, քույր, տատ, պապ, թոռ) իրավունք կունենան ՀՀ-ում ստանալու կացության կարգավիճակ:
- Սիրիայի այս պահին գործող օրենսդրության համաձայն՝ ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերելու հետևանքով Սիրիայի քաղաքացիությունից չեք զրկվի: Սակայն ապագայում օրենսդրության փոփոխության հավանականությունը հնարավոր չէ բացառել: Եթե ունեք մտահոգություններ՝ կապված ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերելու հետևանքով Սիրիայի քաղաքացիությունից զրկվելու հետ, կարող եք խորհրդակցել ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի (ՄԱԿ ՓԳՀ) գրասենյակի ներկայացուցչի հետ⁴:

Ովքեր կարող են ՀՀ քաղաքացիություն ստանալ

ՀՀ քաղաքացիության համար դիմելու իրավունք ունեն.

ՀՀ քաղաքացիություն չունեցող 18 տարին լրացած, գործունակ, օտարերկրյա պետությունում բնակվող (գտնվող) կամ ՀՀ օրինական հիմքով բնակվող (գտնվող) յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի դիմելու ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու համար, եթե՝

1. օրենքով սահմանված կարգով վերջին 3 տարին մշտապես բնակվել է ՀՀ-ում,
2. կարող է բացատրվել հայերեն լեզվով և
3. ծանոթ է ՀՀ Սահմանադրությանը:

Վերը նշվածը վերաբերում է այն անձանց, ովքեր ազգությամբ հայ չեն: Ազգությամբ հայերը ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք են բերում պարզեցված կարգով՝ առանց վերոգրյալ 3 կետերի պարտադիր լինելու:

Առանց վերոնշյալ 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված պահանջների պահպանման՝ ՀՀ քաղաքացիություն կարող է ստանալ ՀՀ քաղաքացիություն չունեցող այն անձը՝

1. որն ամուսնացել է ՀՀ քաղաքացու հետ կամ ունի ՀՀ քաղաքացի երեխա,

³ Եթե ծնողներից միայն մեկն է ձեռք բերել Հայաստանի քաղաքացիություն, անհրաժեշտ կլինի ծնողների համաձայնությունը:

⁴ Քաղաքացիության մասին Սիրիայի օրենսդրության վերլուծության համար կարող եք ծանոթանալ անգլերենով հասանելի հետևյալ աշխատությանը՝ « Z Albarazi, “The Stateless Syrians – Report of the Middle East and North Africa Nationality and Statelessness Research Project”, Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series, [2013]», հասանելի է http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2269700 կայքում:

2. որի ծնողները կամ նրանցից մեկը նախկինում ունեցել է ՀՀ քաղաքացիություն կամ ծնվել է ՀՀ-ում, և որը 18 տարին լրանալուց հետո՝ 3 տարվա ընթացքում, դիմել է ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու համար,
3. որը 1995 թվականի հունվարի 1-ից հետո, իր դիմումի համաձայն, դուրս է եկել ՀՀ քաղաքացիությունից:

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդված

Ինչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ ՀՀ քաղաքացիության համար դիմելու համար

ՀՀ քաղաքացիության համար դիմելու համար անհրաժեշտ են հետևյալ փաստաթղթերը.

1. դիմում,
2. անձնագիրը և դրա պատճենը,
3. 35 x 45 մմ չափի 6 լուսանկար (գունավոր),
4. ծննդյան վկայականը և դրա պատճենը,
5. ամուսնության վկայականը և դրա պատճենը,
6. ամուսնու անձնագիրը և դրա պատճենը կամ տեղեկանք ամուսնու քաղաքացիության մասին,
7. երեխայի ծննդյան վկայականը և դրա պատճենը կամ ՀՀ քաղաքացիությունը հաստատող վկայականը և դրա պատճենը, կամ ՀՀ քաղաքացու անձնագիրը և դրա պատճենը,
8. քաղաքացիություն չունեցող անձի կացության վկայականը և դրա պատճենը կամ ճամփորդական փաստաթուղթը և ՀՀ կացության կարգավիճակը հաստատող փաստաթուղթը և դրանց պատճենները,
9. ազգությամբ հայ լինելը հաստատող փաստաթղթերից որևէ մեկը (հայազգի քաղաքացիների համար),
10. պետական տուրքի վճարումը հավաստող փաստաթուղթը (1000 ՀՀ դրամ)⁵:

Եթե Ձեզ մոտ բացակայում է որևէ փաստաթուղթ իրավական խորհրդատվության համար, ապա դիմեք ՀՀ ոստիկանության անձնագրային կամ վիզաների վարչություն կամ իրավական խորհրդատվություն տրամադրող կազմակերպություններ, որոնք թվարկված են սույն ձեռնարկի հավելված 2-ում:

Որո՞նք են ազգությամբ հայ լինելը հաստատող փաստաթղթերը

- ազգությամբ հայ լինելու վերաբերյալ նշում պարունակող անձնագիրը,
- ազգությամբ հայ լինելու վերաբերյալ նշում պարունակող ծննդյան վկայականը,
- քաղաքացիություն չունեցող անձի կացության վկայականը⁶, ճամփորդական փաստաթուղթը, ՀՀ-ում կացության կարգավիճակը հաստատող փաստաթուղթը՝ ազգությամբ հայ լինելու մասին նշումով,

⁵ Պետական տուրքի վճարումից ազատվում են ազգությամբ հայերը, ում ծագման երկրում պատերազմական իրադրություն է - Կառավարության որոշում 22.11.12թ. N 1469-Ն:

⁶ Հայաստանում բնակվող քաղաքացիություն չունեցող անձանց հատուկ փաստաթուղթ:

- ՀՀ կառավարության 2007 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 1390-Ն որոշման⁷ N 4 հավելվածում նշված եկեղեցական կառույցների կողմից տրված մկրտության մասին փաստաթուղթը՝ հաստատված օտարերկրյա պետություններում ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչության կամ հյուպատոսական հիմնարկի կողմից, մկրտվածի կամ նրա ծնողի ազգությամբ հայ լինելու մասին նշումով,
- օտարերկրյա պետության իրավասու մարմինների կողմից տրված և ապստիլով հաստատված կամ հյուպատոսական վավերացմամբ՝ ազգությամբ հայ լինելու մասին փաստաթուղթը,
- ազգությամբ հայ լինելու հանգամանքը հիմնավորող այլ փաստաթուղթը՝ հաստատված օտարերկրյա պետություններում ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչության կամ հյուպատոսական հիմնարկի կողմից,
- ծնողի (կամ պապի, տատի, հարազատ քրոջ կամ եղբոր) ծննդյան վկայականը կամ անձը հաստատող այլ փաստաթուղթը, որում առկա է ազգությամբ հայ լինելու վերաբերյալ նշում: Դուք կարող եք ներկայացնել նաև Ձեր համահայր կամ համամայր եղբոր կամ քրոջ ծննդյան վկայականը, եթե Ձեր արյունակից ծնողն ազգությամբ հայ է: Այս կետով նախատեսված փաստաթուղթ ներկայացնելու դեպքում անհրաժեշտ է նաև ներկայացնել համապատասխան անձի հետ ազգակցական կապը հիմնավորող փաստաթուղթ:

ՀՀ Կառավարության 29.11.2012, 1522 – Ն; 23.11.2007, N 1390-Ն որոշումներ

Ինչ ընթացակարգով է ձեռք բերվում ՀՀ քաղաքացիությունը

1. Անձն անձամբ դիմում պետք է ներկայացնի օտարերկրյա պետությունում՝ ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչություն կամ հյուպատոսական հիմնարկ:
ՀՀ տարածքում՝ ՀՀ ոստիկանության բնագավառում լիազորված պետական կառավարման մարմին՝ ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչություն:
2. Դիմումատուի վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար փաստաթղթերն Անձնագրերի և վիզաների վարչության կողմից ուղարկվում են
 - ՀՀ արտաքին գործերի նախարարություն
 - Ազգային անվտանգության ծառայություն:
3. Ամբողջական տեղեկատվության հավաքագրումից հետո ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության կողմից փաստաթղթերն ուղարկվում են ՀՀ նախագահի աշխատակազմ:
4. ԱՆձը ծանուցվում է, որ փաստաթղթերն ուղարկվել են ՀՀ նախագահի աշխատակազմ:
5. ՀՀ նախագահը արձակում է հրամանագիր ՀՀ քաղաքացիություն շնորհելու վերաբերյալ:
6. ՀՀ նախագահի հրամանագրի քաղվածքին ծանոթանալու և երդման արարողությանը մասնակցելու նպատակով անձը ծանուցվում է:

⁷ Սիրիայում դրանք հետևյալ եկեղեցական կառույցներն են. Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին՝ Դամասկոսի Հայոց Թեմ; Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսություն՝ Ջեզիրեի Թեմ (Հայեպ); Հայ Կաթողիկե եկեղեցի՝ Բերիո Թեմ (Հայեպ), Դամասկոսի Թեմ, Կամիշլիի Թեմ: Այս, ինչպես նաև այլ պետություններում գործող եկեղեցական կառույցների համար տես Կառավարության որոշում, 23.11.07, 1390-Ն, <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=88586>:

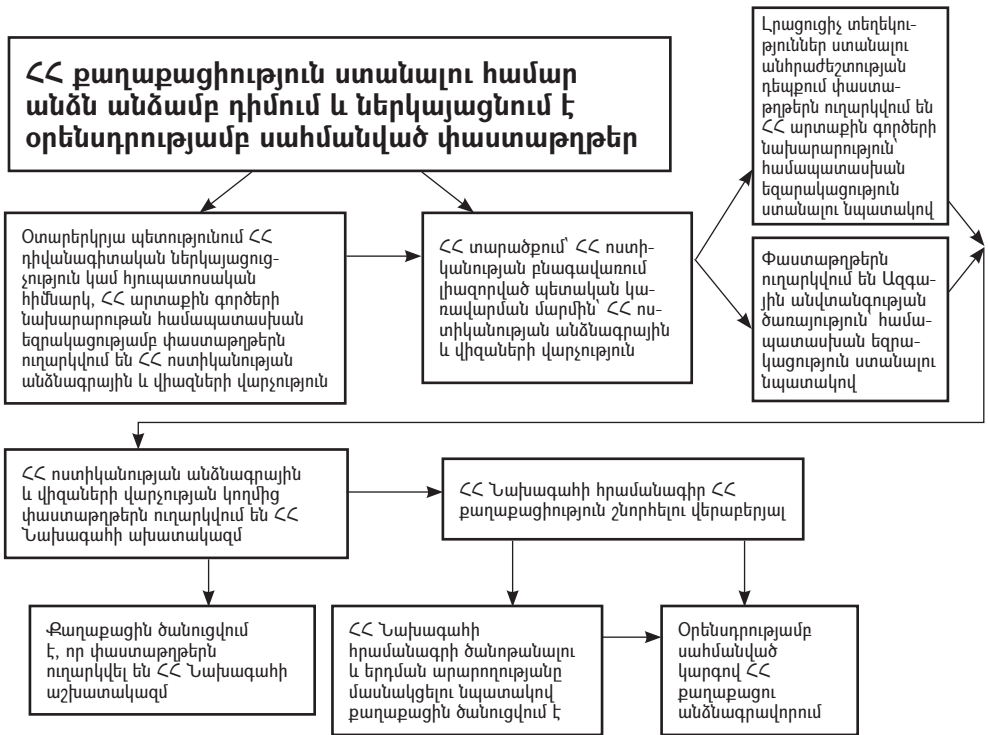
7. Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կատարվում է ՀՀ քաղաքացու անձնագրավորում:

Քաղաքացիության հարցերի վերաբերյալ դիմումները և միջնորդությունները ներկայացվում են գրավոր և քննարկվում են վեցամսյա ժամկետում: Դիմումի մերժման դեպքում կրկին կարելի է դիմել մերժման օրից մեկ տարի հետո:

ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու մասին դիմումների ընթացքի վերաբերյալ տեղեկությունները 3-օրյա ժամկետում վարչությունն ուղարկում է դիմումատուի էլեկտրոնային փոստի հասցեով և (կամ) բջջային հեռախոսահամարներին՝ SMS (էսէմէս) հաղորդագրությամբ, եթե դիմումատուն հարցաթերթիկում կամավոր լրացրել է իր էլեկտրոնային փոստի հասցեն և (կամ) բջջային հեռախոսահամարը:

Դիմումատուն դիմումի ընթացքի վերաբերյալ կարող է տեղեկանալ նաև վարչության պաշտոնական ինտերնետային կայքի միջոցով՝ մուտքագրելով իրեն տրված անհատական ծածկագիրը: Անհատական ծածկագիրը տրվում է դիմումը վարչություն մուտքագրվելուց հետո դիմումատուի էլեկտրոնային փոստի հասցեով կամ բջջային հեռախոսահամարներին՝ SMS (էսէմէս) հաղորդագրությամբ ուղարկվող տեղեկության հետ միաժամանակ:

Գծագիր 1. ՀՀ քաղաքացիության ստացման ընթացակարգը

Ովքեր են ազատվում անձնագրերի համար վճարից

Օտարերկրյա պետություններում վավերական ՀՀ քաղաքացու անձնագիր տալու կամ փոխանակելու համար վճարից ազատվում են ազգությամբ հայ այն օտարերկրյա քաղաքացիները կամ ՀՀ քաղաքացիները, որոնց մշտական բնակությունը օտարերկրյա պետությունում ստեղծվել է այնպիսի արտակարգ իրավիճակ, որը սպառնում է քաղաքացիների կյանքին կամ առողջությանը:

Կառավարության որոշում 22.11. 2012 N 1469 -Ն

Արդյոք ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերելու դեպքում Ձեր երեխան նույնպես ձեռք կբերի ՀՀ քաղաքացիություն

ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերած ծնողների մինչև 14 տարեկան երեխան ավտոմատ կերպով ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն: ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերած ծնողների 14-18 տարեկան երեխան ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն իր գրավոր համաձայնությամբ:

Եթե ՀՀ քաղաքացիություն է ձեռք բերում ծնողներից մեկը, իսկ մյուսն օտարերկրյա քաղաքացի է կամ քաղաքացիություն չունեցող անձ, ապա նրանց երեխան ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն, եթե առկա է ծնողների գրավոր համաձայնությունը, կամ եթե երեխան բնակվում է ՀՀ-ում, և առկա է ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող ծնողի համաձայնությունը:

ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերած օտարերկրյա քաղաքացիների երեխան ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ՀՀ քաղաքացու անձնագիր ստանալու համար ներկայացված դիմումի հիման վրա:

«ՀՀ քաղաքացիություն մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 16

Եթե Ձեր երեխան ծնվել է Ձեր կողմից ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք բերելուց հետո, ապա ինչ քաղաքացիություն կունենա նա

Երեխան, ում ծնողները նրա ծնվելու պահին ՀՀ քաղաքացիներ են, անկախ ծնվելու վայրից, ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն:

Երեխան, ում ծնողներից մեկը նրա ծնվելու պահին ՀՀ քաղաքացի է, իսկ մյուսն անհայտ է կամ քաղաքացիություն չունեցող անձ, ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն:

Այն դեպքում, երբ ծնողներից մեկը երեխայի ծնվելու պահին ՀՀ քաղաքացի է, իսկ մյուսը՝ օտարերկրյա քաղաքացի, երեխայի քաղաքացիությունը որոշվում է ծնողների գրավոր համաձայնությամբ: Համաձայնության որևէ կոնկրետ ձևաթուղթ չկա: Համաձայնությունը պետք է ստորագրվի երկու ծնողների կողմից: Եթե ծնողներից մեկը բացակայում է Հայաստանից, ապա նրա ստորագրության իսկությունը պետք է վավերացվի նոտարի կողմից:

Համաձայնության բացակայության դեպքում երեխան ձեռք է բերում ՀՀ քաղաքացիություն, եթե նա ծնվել է ՀՀ-ում, կամ եթե ՀՀ քաղաքացիություն ձեռք չբերելու դեպքում դառնում է քաղաքացիություն չունեցող անձ, կամ եթե ծնողները մշտապես բնակվում են ՀՀ-ում:

«ՀՀ քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 11

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել. ՀՀ անձնագրային և վիզաների վարչություն, հասցե՝ ք.Երևան, Դավթաշեն, 4-րդ թաղամաս, 17/10 շենք, թեժ գիծ՝ (010) 37-02-64:

4. Փախստականի կարգավիճակի վերաբերյալ հարցեր

Որո՞նք են փախստականի կարգավիճակի համար դիմելու/փախստականի կարգավիճակ ստանալու հիմնական հետևանքները

- Ձեզ փախստական ճանաչելու մասին որոշման կայացումից հետո ձեռք կբերեք կոնվենցիոն ճամփորդական փաստաթուղթ, դրանով ճամփորդելու, ինչպես նաև ՀՀ-ում օրինական բնակվելու և ՀՀ դիվանագիտական պաշտպանությունից օգտվելու իրավունք, այնքան ժամանակ, քանի դեռ առկա են այն հանգամանքները, որոնք ստիպել են Ձեզ քրթվել Ձեր քաղաքացիության (մշտական բնակության) երկիրը:
- Ապաստանի ընթացակարգի ժամանակ և փախստական ճանաչվելուց հետո կօգտվեք չվերադարձելիության սկզբունքի պաշտպանությունից, ինչը նշանակում է, որ առանց Ձեր համաձայնության չեք կարող վերադարձվել Ձեր ծագման երկիր (Ձեր քաղաքացիության կամ մշտական բնակության երկիր) կամ ուղարկվել որևէ այլ երկիր, որտեղից կարող եք վերադարձվել Ձեր ծագման երկիր:
- Քանի դեռ փախստականի կարգավիճակի համար Ձեր դիմումը ընթացքի մեջ է, Ձեզ կտրամադրվի ապաստան հայցողի անձը հաստատող վկայական, որը ՀՀ-ում Ձեր օրինական բնակությունը հաստատող փաստաթուղթ է:
- Ապաստանի ընթացակարգի ժամանակ կարող եք պետական լիազոր մարմնի կողմից տրված ուղեգրի հիման վրա տեղավորվել ապաստան հայցողների ժամանակավոր տեղավորման կենտրոնում՝ ազատ սենյակների առկայության դեպքում:
- Փախստականի կարգավիճակ ձեռք բերելուց հետո ձեռք կբերեք ՀՀ քաղաքացիներին հավասար մի շարք իրավունքներ, ինչպես, օրինակ,
 - աշխատանքի իրավունքը,
 - հիմնական ընդհանուր կրթության իրավունքը,
 - բժշկական օգնություն ստանալու իրավունքը,
 - սոցիալական ապահովության իրավունքը,
 - մտավոր սեփականության իրավունքը,
 - ձեռնարկատիրությամբ զբաղվելու իրավունքը:
- Փախստական ճանաչվելու դեպքում Ձեր ընտանիքի անդամները (խնամքի տակ գտնվող անձինք) նույնպես իրենց համաձայնությամբ կճանաչվեն փախստական,
- Դուք իրավունք կունենաք ՀՀ-ում վերամիավորվելու ՀՀ-ից դուրս գտնվող Ձեր ընտանիքի անդամների (խնամքի տակ գտնվող անձանց) հետ:
- Դուք չեք ծառայի ՀՀ զինված ուժերում:
- Դուք չեք կարողանա հող գնել որպես Ձեր սեփականություն:
- Դուք չեք կարողանա մասնակցել համապետական ընտրություններում (նախագահի և Ազգային ժողովի):

Ո՞վ է փախստականը

«Փախստականների կարգավիճակի վերաբերյալ» 1951թ. կոնվենցիայի հոդված 1Ա(2)-ի, ինչպես նաև «Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված

6(1)(1)-ի համաձայն՝ փախստական է համարվում այն օտարերկրյա քաղաքացին, ով՝

- գտնվում է իր քաղաքացիության երկրից դուրս,
- այդ երկրում որոշակի հիմքերով (ռասա, կրոն, ազգային կամ սոցիալական որոշակի խմբի պատկանելություն, քաղաքական հայացքներ) հետապնդումների ենթարկվելու հիմնավոր երկյուղ ունի և
- չի կարող կամ նույն երկյուղի պատճառով չի ցանկանում օգտվել իր քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից:

Նույնը վերաբերում է նաև քաղաքացիություն չունեցող անձանց՝ կապված իրենց մշտական բնակության երկրի հետ:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6(1)(2)-ի համաձայն՝ փախստական է համարվում նաև այն օտարերկրյա քաղաքացին, ով ստիպված է լքել իր քաղաքացիության երկիրը, իսկ քաղաքացիություն չունեցող անձը՝ իր նախկին մշտական բնակության երկիրը՝ համատարած բռնության, արտաքին հարձակման, ներքին հակամարտությունների, մարդու իրավունքների զանգվածային խախտումների կամ հասարակական կարգը խախտող այլ լուրջ իրադարձությունների պատճառով:

Կան հանգամանքներ, որոնց պարագայում անձը չի ճանաչվի փախստական նույնիսկ այն պարագայում, որ նա բավարարում է փախստականի սահմանման պահանջներին

Օտարերկրյա քաղաքացին կամ քաղաքացիություն չունեցող անձը չի ճանաչվում փախստական, եթե լուրջ հիմքեր կան ենթադրելու, որ նա՝

1. կատարել է հանցագործություն ընդդեմ խաղաղության, պատերազմական հանցագործություն կամ մարդկության դեմ ուղղված հանցագործություն,
2. կատարել է ոչ քաղաքական բնույթի ծանր հանցագործություն ՀՀ տարածքից դուրս նախքան ՀՀ-ում ապաստան հայցող դառնալը,
3. մեղավոր է ճանաչվել Միավորված ազգերի կազմակերպության նպատակներին և սկզբունքներին հակասող արարքների կատարման մեջ:

Ո՞ր մարմինն է անձին ճանաչում փախստական և որքան ժամկետում

Հայաստանում ապաստանի հայցեր քննում և դրանց վերաբերյալ որոշում կայացնում է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության միգրացիոն պետական ծառայությունը դիմումի ներկայացման պահից 30 օրվա ընթացքում: Այդ ժամկետը կարող է երկարաձգվել օրենքով նախատեսված դեպքերում: 2014թ.-ի հունիս ամսվա դրությամբ Սիրիայի քաղաքացիների կողմից ներկայացված ապաստանի հայցերի բավարարման գործակիցը կազմում է 100%:

Ի՞նչ է ապաստանը

Ապաստանը օտարերկրյա քաղաքացուն կամ քաղաքացիություն չունեցող անձին ՀՀ-ում շնորհված պաշտպանություն է:

Ինչպե՞ս դիմել ապաստան ստանալու համար

Անհրաժեշտ է՝

1. ՀՀ պետական սահմանի անցման կետերում՝

Դիմում ներկայացնել (բանավոր, գրավոր, ժեստերի լեզվով) ՀՀ սահմանապահ զորքերին,

2. ՀՀ տարածք մուտք գործելուց հետո՝

Դիմում ներկայացնել ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության միգրացիոն պետական ծառայություն (ՄՊԾ) կամ ՀՀ ոստիկանություն:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 13

Անկախ Ձեր ազգային պատկանելությունից՝ Դուք իրավունք ունեք ապաստանի դիմում ներկայացնել նույնիսկ այն դեպքում, երբ Հայաստան մուտք եք գործել ապօրինի, չունեք անձնագիր կամ ձեր ինքնությունը հաստատող այլ փաստաթուղթ: Ձեր ապաստանի դիմումը կրնա ընդունվի և Դուք կհաշվառվեք ՄՊԾ-ում որպես Հայաստանում ապաստան հայցող անձ:

Դուք կարող եք ՀՀ-ում դիմում ներկայացնել փախստականի կարգավիճակի համար և ստանալ կարգավիճակ նույնիսկ եթե լքել եք Սիրիան նախքան զինված հակամարտության սկսվելը, եթե չեք կարող վերադառնալ այնտեղ հակամարտության կամ այլ պատճառներով:

Ապաստան հայցողը վավեր ճամփորդական փաստաթուղթ կամ մուտքի վավեր թույլտվություն չունենալու դեպքում Սահմանապահ զորքերի կողմից կարող է պահվել այդ նպատակով ստեղծված հատուկ կացարանում մինչև 72 ժամ տևողությամբ:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46

Ապաստան հայցողները և փախստականները ՀՀ ապօրինի մուտք գործելու կամ գտնվելու համար չեն ենթարկվում քրեական կամ վարչական պատասխանատվության:

Այդուհանդերձ, հաշվի առնելով ՀՀ՝ ապաստանի մասին և քրեական օրենսդրության միջև որոշ հակասություններ, Հայաստան ապօրինի մուտք գործած ապաստան հայցողների նկատմամբ քրեական հետապնդումը և նրանց կալանավորումը պրակտիկայում հնարավոր է:

ՀՀ ապօրինի մուտք գործող ապաստան հայցողների համար կարևոր է մուտք գործելուց հետո անհապաղ ներկայանալ ՀՀ իշխանություններին (օրինակ՝ տարածքային ոստիկանություն) և հայտնել ապօրինի մուտքի պատճառը ու ՀՀ-ում պաշտպանություն հայցելու մտադրությունը:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 28, ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդված 329

Ինչ կլինի, եթե ես վերադառնամ տուն

Եթե Դուք վերադառնաք տուն այնտեղ կրկին բնակվելու մտադրությամբ, Ձեր փախստականի կարգավիճակը կարող է դադարեցվել ՄՊԾ-ի կողմից:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 10

Ինչ փաստաթղթեր է պետք ներկայացնել ապաստան ստանալու դիմումի հետ

1. Անձնագրի պատճենը և/կամ անձը հաստատող այլ փաստաթղթերի (ծննդյան վկայական, նույնականացման քարտ, վարորդական վկայական, զինվորական գրքույկ և այլն) պատճենները, եթե հնարավոր է.
2. 35x45 մմ չափսի 4 գունավոր լուսանկար:

Արդյոք ապաստան հայցողներին տրամադրվում է կացարան

Ազատ սենյակների առկայության դեպքում ապաստան հայցողները և նրանց ընտանիքի անդամները տեղավորվում են ՄՊԾ-ի կողմից կառավարվող՝ ապաստան հայցողների ժամանակավոր տեղավորման կենտրոնում: Կենտրոնը ունի 20 սենյակ, որոնցում տեղավորվում են մոտավորապես 40-50 անձ: Կացարանում սենյակ ստանալու համար անհրաժեշտ է գրավոր դիմում ներկայացնել Միգրացիոն պետական ծառայություն:

Ինչ փաստաթուղթ է տրամադրվում ապաստան հայցողներին

ՄՊԾ-ն յուրաքանչյուր ապաստան հայցողին և նրա ընտանիքի անդամներին (այդ թվում երեխաներին) ապաստանի հայց ներկայացնելուց հետո անվճար տրամադրում է անհատական անձը հաստատող վկայական:

Ապաստան հայցողների անձը հաստատող վկայականը տրամադրվում է երեք ամսով, և մինչև ապաստանի հայցի վերաբերյալ վերջնական որոշման կայացումը այդ վկայականի վավերականության ժամկետը յուրաքանչյուր անգամ երկարաձգվում է երեքական ամսով:

Անձը հաստատող վկայականը հաստատում է ապաստան հայցողի օրինական բնակության փաստը և գործում է Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքում:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 29

Ինչպիսին է ապաստանի հայցի և փախստականի ճանաչման վերաբերյալ ընդունված որոշումների բողոքարկման ընթացակարգը

- Ապաստան հայցողները և փախստականներն իրավունք ունեն դատական կարգով բողոքարկելու ապաստանի հայցի առնչությամբ հարուցված ապաստանի ընթացակարգի բացասական որոշումները՝ դրա մասին տեղեկանալու օրվանից սկսած 30 օրվա ընթացքում: 30 օրվա ընթացքում բողոք չներկայացնելու դեպքում որոշումը համարվում է վերջնական: ՄՊԾ-ի որոշումը կարող է բողոքարկվել երեք դատական ատյաններում՝ ՀՀ վարչական դատարան, ՀՀ վարչական վերաքննիչ դատարան և ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:
- Բողոքարկման ժամկետի բաց թողնելը հարգելի կարող է համարվել ապաստան հայցողից կամ փախստականից անկախ պատճառներով բողոքարկման ժամկետը բաց թողնելու դեպքում:
- Բողոքարկման ժամկետը բաց թողնելու պատճառը (պատճառները) վերանալուց հետո ապաստան հայցողը 15 օրվա ընթացքում կարող է բողոք ներկայացնել դատարան, եթե ապաստանի հայցի առնչությամբ կայացված որոշման ընդունման մասին տեղեկանալու օրվանից սկսած երեք ամսից ավելի ժամանակ չի անցել:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 57

Ինչ է կոնվենցիոն ճամփորդական փաստաթուղթը

Կոնվենցիոն ճամփորդական փաստաթուղթը փախստականի անձը և ՀՀ-ում օրինական բնակությունը հաստատող և ՀՀ-ից դուրս գալու համար նախատեսված վավեր փաստաթուղթն է, որը տրամադրվում է ՀՀ ոստիկանության կողմից անվճար: Այն վավերական է երկու տարի և կարող է երկարաձգվել յուրաքանչյուր անգամ երկու տարի ժամկետով: Մինչև 16 տարեկան երեխաներին առանձին կոնվենցիոն ճամփորդական փաստաթուղթ չի տրամադրվում. նրանց տվյալները ընդգրկվում են ծնողի փաստաթղթում:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 30

Ինչ կարգավիճակ են ձեռք բերում փախստականի ընտանիքի անդամները

Փախստական և ՀՀ-ում ապաստան ստացած են համարվում ստորև նշված անձինք, ովքեր ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականի հետ բնակվում են համատեղ և չեն օգտվում (փախստականի քաղաքացիության երկրից տարբեր) որևէ այլ երկրի պաշտպանությունից.

- ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականի ամուսինը,
- ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականի մինչև 18 տարեկան զավակը,
- ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականի այլ բարեկամները կամ նրա ամուսնու բարեկամները, եթե գտնվում են ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականի խնամքի տակ,
- ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականի խնամքի տակ գտնվող այլ անձը,
- ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստական երեխայի ծնողները, մինչև 18 տարեկան, ինչպես նաև 18-ից բարձր տարիքի անգործունակ հարազատ քույրերն ու եղբայրները:

ՀՀ-ում ապաստան ստացած փախստականը իրավունք ունի նաև ՀՀ տարածքում վերամիավորվելու օտարերկրյա պետությունում գտնվող՝ վերը նշված անձանց հետ:

«Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 7

Որո՞նք են ապաստան հայցողների իրավունքները ապաստանի հայցի մերժման դեպքում

- Եթե ապաստան հայցողի դիմումը մերժվում է և նա չի բողոքարկում մերժման որոշումը, ապա նա որոշումն ստանալուց հետո իրավունք ունի շարունակել իր բնակությունը Հատուկ կացարանում՝ մինչև 30 օր ժամկետով:

Կառավարության որոշում 19.11.09 N 1440-Ն

- Եթե ապաստան հայցողի դիմումը մերժվում է և նա բողոքարկում է մերժման որոշումը դատական կարգով, ապա նա և նրա ընտանիքի անդամներն իրավունք ունեն շարունակել իրենց բնակությունը Հատուկ կացարանում՝ մինչև դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը: Ապաստան հայցողի անձը հաստատող վկայականի գործողության ժամկետը կերկարաձգվի ՄԴԾ-ի կողմից մինչև վերջին ատյանի դատարանի կողմից վերջնական որոշման կայացումը:

Կառավարության որոշում 19.11.09 N 1440-Ն

Որո՞նք են ապաստան հայցողների և ապաստան ստացած փախստականների հիմնական պարտականությունները

- Ապաստան հայցողները Միգրացիոն պետական ծառայությանը պարտավոր են տրամադրել լիարժեք և ճիշտ տեղեկատվություն իրենց ապաստանի հայցի հիմքերի վերաբերյալ:
- Եթե ապաստան հայցողը ճանաչվում է փախստական, ապա նա դրա մասին որոշումն ստանալուց հետո պարտավոր է ազատել Հատուկ կացարանում զբաղեցրած սենյակը:

Կառավարության որոշում 19.11.09 N 1440-Ն

- Պարտավոր են պահպանել Հայաստանի օրենսդրության պահանջները:
- Պարտավոր են վճարել բոլոր տեսակի հարկեր, տուրքեր և կատարել պարտադիր այլ վճարումներ՝ ինչպես ՀՀ քաղաքացիները:

Լրացուցիչ տեղեկություն ստանալու համար կարող եք օգտվել հետևյալ հղումներից.

*ՀՀ ՏԿՆ միգրացիոն պետական ծառայություն /ՄՊԾ/
ք.երևան, Հր.-Քոչարի 4, հեռ. 22-56-24, 22-56-20, <http://www.smsmta.am/>*

Տեղեկատվական գրքույկ ՀՀ-ում ապաստան հայցողների համար՝ <http://www.smsmta.am/up/brochure.PDF>

*ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ
ք.երևան, Պետրոս Ադամյան 14 փողոց, հեռ. 56- 02- 12, <http://www.un.am/am/UNHCR>*

5. Կացության կարգավիճակի վերաբերյալ հարցեր

Որո՞նք են ՀՀ-ում կացության կարգավիճակ ձեռք բերելու հիմնական հետևանքները

- Կացության կարգավիճակ ձեռք բերելու դեպքում ձեռք ձեռք կբերեք ՀՀ քաղաքացիներին հավասար մի շարք իրավունքներ, ինչպես, օրինակ,
 - աշխատանքի իրավունքը,
 - հիմնական ընդհանուր կրթության իրավունքը,
 - բժշկական օգնություն ստանալու իրավունքը,
 - սոցիալական ապահովության իրավունքը,
 - ձեռնարկատիրությամբ զբաղվելու իրավունքը:
- Կացության կարգավիճակ ձեռք բերելու դեպքում Ձեզ չի տրամադրվի ճամփորդական փաստաթուղթ:
- Դուք չեք ծառայի ՀՀ զինված ուժերում:
- Դուք չեք կարողանա հող գնել որպես Ձեր սեփականություն:
- Դուք չեք կարողանա մասնակցել համապետական ընտրություններում (նախագահի և Ազգային ժողովի):
- Կացության կարգավիճակ ձեռք բերելու դեպքում ձեր ընտանիքի անդամները նույնպես կարող են այդ հիմքով ձեռք բերել կացության կարգավիճակ՝ իրենց դիմումի համաձայն:

Որո՞նք են ՀՀ-ում կացության կարգավիճակները ՀՀ-ում կացության կարգավիճակները հետևյալն են.

1. Ժամանակավոր (տրվում է մինչև 1 տարի ժամկետով՝ յուրաքանչյուր անգամ 1 տարով երկարաձգելու հնարավորությամբ),
2. մշտական (տրվում է 5 տարի ժամկետով՝ յուրաքանչյուր անգամ նույն ժամկետով երկարաձգելու հնարավորությամբ),
3. հատուկ (տրվում է տասը տարի ժամկետով: Այն կարող է տրվել մեկից ավելի անգամ):

Ժամանակավոր և մշտական կացության քարտի վավերականության ժամկետը երկարաձգելու մասին դիմումը անհրաժեշտ է ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչություն ներկայացնել ժամկետը լրանալուց առնվազն 30 օր առաջ:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ, 15-րդ և 16-րդ հոդվածներ

Որո՞նք են ժամանակավոր կացության կարգավիճակ տալու հիմքերը և ժամկետները

Ժամանակավոր կացության կարգավիճակը տրվում է յուրաքանչյուր օտարերկրացու, եթե նա հիմնավորում է, որ գոյություն ունի ՀՀ տարածքում մեկ տարի և ավել ժամկետով իր բնակվելը հիմնավորող հետևյալ հանգամանքներից որևէ մեկը.

1. ուսումը,
2. աշխատանքի թույլտվության առկայությունը,
3. ՀՀ-ում ժամանակավոր կացության կարգավիճակ ունեցող օտարերկրացու ամուսինը, ծնողը կամ զավակը լինելը,
4. ՀՀ քաղաքացու կամ ՀՀ-ում մշտական կամ հատուկ կացության կարգավիճակ ունեցող օտարերկրացու ամուսինը կամ մերձավոր ազգականը (ծնող, զավակ, եղբայր, քույր, տատ, պապ, թոռ) լինելը,
5. ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելը,
6. ազգությամբ հայ լինելը:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 15

Որո՞նք են մշտական կացության կարգավիճակ տալու հիմքերը և ժամկետները

Մշտական կացության կարգավիճակը տրվում է օտարերկրացուն, եթե նա՝

1. Ապացուցում է.
 - ՀՀ-ում ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող կամ հատուկ կացության կարգավիճակ ունեցող ամուսնու կամ մերձավոր ազգականների (ծնող, զավակ, եղբայր, քույր, տատ, պապ, թոռ) առկայությունը,
 - ՀՀ-ում ապահովված է բնակարանով ու գոյության միջոցներով և
 - մինչև մշտական կացության կարգավիճակ ստանալու համար դիմում ներկայացնելն օրենքով սահմանված կարգով առնվազն երեք տարի բնակվել է ՀՀ-ում կամ
2. Ազգությամբ հայ է կամ ՀՀ-ում իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեություն:

Ո՞ր մարմինն է կայացնում ժամանակավոր և մշտական կացության կարգավիճակ տալու կամ մերժելու որոշումը և որքան ժամկետում
ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչությունը՝ դիմումը ներկայացնելու օրվանից 30-օրյա ժամկետում:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 17

Ի՞նչ փաստաթղթեր է անհրաժեշտ ներկայացնել ժամանակավոր և մշտական կացության կարգավիճակի դիմումի հետ

1. դիմում-հարցաթերթիկ,
2. 35 x 45 մմ չափսի երեք գունավոր լուսանկար,
3. անձնագիրը, անձնագրի պատճենը և անձնագրի նոտարական կարգով վավերացված հայերեն թարգմանությունը,
4. ՀՀ-ում կացության կարգավիճակ ստանալու (կացության կարգավիճակը երկարաձգելու) հանգամանքը հիմնավորող փաստաթղթեր,
5. առողջական վիճակի մասին տեղեկանք,
6. պետական տուրքի վճարման անդորրագիրը:

Կառավարության որոշում, N 134-Ն, 07.02.08թ.

Որո՞նք են հատուկ կացության կարգավիճակ տալու հիմքերը

Հատուկ կացության կարգավիճակ տրվում է՝

1. ազգությամբ հայ օտարերկրացիների,
2. ՀՀ-ում տնտեսական կամ մշակութային գործունեություն ծավալող այլ օտարերկրացիների:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 18

Ո՞ր մարմինն է կայացնում հատուկ կացության կարգավիճակ տալու կամ մերժելու մասին որոշումը և որքան ժամկետում

Որոշումը կայացնում է ՀՀ նախագահը:

ՀՀ Նախագահի որոշումը վերջնական է և ենթակա չէ բողոքարկման: Որոշում կայացնելու համար ՀՀ օրենսդրությամբ ժամկետ նախատեսված չէ:

Ի՞նչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ հատուկ կացության կարգավիճակի դիմումի հետ ներկայացնելու համար

1. 35 x 45մմ չափսի վեց գունավոր լուսանկար,
2. անձնագիր, անձնագրի պատճեն և անձնագրի նոտարական կարգով վավերացված հայերեն թարգմանություն,
3. ազգությամբ հայ լինելը հավաստող փաստաթուղթ (պահանջվում է պրակտիկայում)⁸:

Ովքեր են ազատվում կացության կարգավիճակի համար վճարից

1. ազգությամբ հայ այն օտարերկրյա քաղաքացիները, որոնց ծագման երկիրն արտակարգ իրավիճակում է, ինչը սպառնալիք է քաղաքացիների կյանքի և առողջության համար,

⁸ Հայկական ծագումը հաստատող փաստաթղթերի ցանկը տես բաժին 3-ում:

2. ՀՀ քաղաքացու մերձավոր ազգականները (ամուսին, երեխա, հայր, մայր, քույր, եղբայր),
3. մինչև 18 տարեկան անձինք,
4. փախստականի կարգավիճակ ստացած անձի՝ ՀՀ ժամանող մերձավոր ազգականները (ամուսին, երեխա, հայր, մայր, քույր, եղբայր):

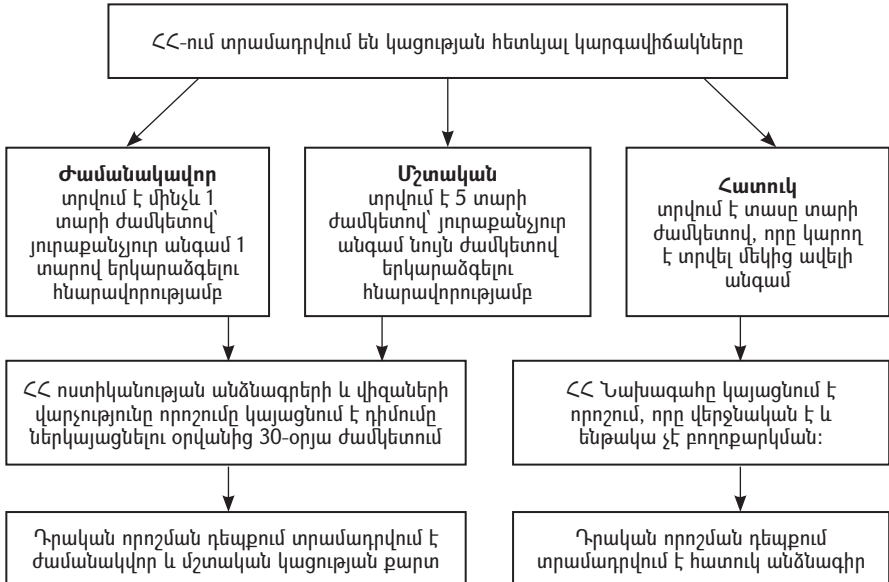
«Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդված

Հնարավոր է բողոքարկել կացության կարգավիճակ ստանալու դիմումի մերժումը

Բացառությամբ հատուկ կացության կարգավիճակի, կացության կարգավիճակ ստանալու կամ երկարաձգելու համար ներկայացված դիմումի մերժումը օտարերկրացին կարող է բողոքարկել դատական կարգով: Եթե կացության կարգավիճակ ստանալը կամ երկարաձգելը մերժելու մասին որոշումը դատարանը թողնում է ուժի մեջ, ապա օտարերկրացին պարտավոր է դատարանի որոշումն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, կամավոր հեռանալ ՀՀ տարածքից: Կացության կարգավիճակ տալը մերժելու դեպքում օտարերկրացին մեկ տարի հետո կրկին կարող է դիմել կացության կարգավիճակ ստանալու համար, ինչի մասին նշում է կատարվում մերժման մասին որոշման մեջ:

«Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 20

Գծագիր 3. ՀՀ-ում կացության կարգավիճակի տեսակները և տրամադրման ընթացակարգերը

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել. ՀՀ անձնագրային և վիզաների վարչություն, հասցե՝ ք.Երևան, Դավթաշեն, 4-րդ թաղամաս, 17/10 շենք, թեժ գիծ՝ (010) 37-02-64:

6. Ծննդի պետական գրանցման վերաբերյալ հարցեր

Կգրանցվի արդյոք Սիրիայից տեղահանված անձանցից ՀՀ-ում ծնված երեխաների ծնունդը

ՀՀ-ում ծնված բոլոր երեխաների ծնունդը պետք է գրանցվի՝ անկախ ծնողների ունեցած կարգավիճակից կամ դրա բացակայությունից:

Ո՞ր մարմինն է իրականացնում երեխայի ծննդի պետական գրանցումը
Ծննդի պետական գրանցումն իրականացնում է քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման (ՔԿԱԳ) մարմինը: Դուք պետք է դիմեք երեխայի ծննդի վայրի (համայնքի, Երևան քաղաքում՝ վարչական շրջանի) կամ ծնողների (ծնողներից մեկի) բնակության վայրի ՔԿԱԳ մարմին:

«Քաղաքացիական կացության ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 15

Ե՞րբ է անհրաժեշտ երեխայի ծննդի մասին հայտարարություն ներկայացնել համապատասխան ՔԿԱԳ մարմին

Երեխայի ծննդի մասին գրավոր հայտարարությունը ՔԿԱԳ մարմինն տրվում է ոչ ուշ, քան երեխայի ծննդի օրվանից հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում: Երեխայի ծննդի ուշ գրանցումը ևս հնարավոր է՝ օրենքով սահմանված կարգով:

«Քաղաքացիական կացության ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի հոդվածներ 16, 21

Ի՞նչ փաստաթղթեր է անհրաժեշտ ներկայացնել երեխայի ծննդի պետական գրանցման համար

Երեխայի ծննդի մասին հայտարարության հետ պետք է ներկայացվի՝

- երեխայի ծնունդը հաստատող փաստաթուղթ (տես նաև ստորև),
- ծնողների (ծնողներից մեկի) կամ դիմողի անձը հաստատող փաստաթուղթ (օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց դեպքում նաև անհրաժեշտ է անձը հաստատող փաստաթղթի՝ նոտարի կողմից վավերացված հայերեն թարգմանությունը),
- երեխայի ծննդի ակտի գրառման մեջ հոր մասին տեղեկություններ լրացնելու համար հիմք համարվող փաստաթղթեր (օրինակ՝ ամուսնության վկայական, հայրության ճանաչման մասին փաստաթուղթ):

«Քաղաքացիական կացության ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 7 և 16

Որո՞նք են երեխայի ծնունդը հաստատող փաստաթղթերը

Ծննդի պետական գրանցման հիմքերն են՝

1. ծննդյան մասին փաստաթուղթը՝ տրված բժշկական այն կազմակերպության կողմից, որտեղ տեղի է ունեցել ծնունդը,
2. ծննդյան մասին սահմանված ձևի փաստաթուղթը՝ տրված բժշկական այն կազմակերպության կողմից, որը ցուցաբերել է բժշկական օգնություն ծննդի ժամանակ,

3. ծննդյան մասին սահմանված ձևի փաստաթուղթը՝ տրված բժշկի կողմից՝ բժշկական կազմակերպությունից դուրս ծննդի դեպքում,
4. ծննդյան մասին սահմանված ձևի գրավոր հայտարարությունը՝ տրված ծննդի ժամանակ ներկա գտնված անձի (անձանց) կողմից, և երեխայի առողջության մասին բժշկական կազմակերպության տված տեղեկանքը՝ բժշկական կազմակերպությունից դուրս և առանց բժշկական օգնություն ցուցաբերելու ծննդի դեպքում:

Եթե Ձեզ մոտ առկա չէ վերոնշյալ փաստաթղթերից որևէ մեկը, ապա երեխայի ծննդի գրանցումը հնարավոր կլինի կատարել միայն ծննդաբերության փաստը հաստատող՝ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռի հիման վրա:

«Քաղաքացիական կացության ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 14

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ արդարադատության նախարարության քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման գործակալություն, ք.Երևան, Հայաբյան փ. 41ա, հեռ.՝ (010) 38-02-24:

7. Ամուսնության (ամուսնալուծության) պետական գրանցման վերաբերյալ հարցեր

Ո՞ր տարիքից կարելի է ամուսնություն գրանցել ՀՀ-ում

Ամուսնության կնքման համար անհրաժեշտ են ամուսնացող տղամարդու և կնոջ փոխադարձ կամավոր համաձայնությունը և նրանց ամուսնական՝ տասնութ տարեկան տարիքի հասնելը:

Անձը կարող է ամուսնանալ նաև 17 տարեկանում, եթե առկա է նրա ծնողների, որդեգրողների կամ հոգաբարձուի համաձայնությունը:

Անձը կարող է ամուսնանալ նաև 16 տարեկանում, եթե առկա է նրա ծնողների, որդեգրողների կամ հոգաբարձուի համաձայնությունը, և ամուսնացող մյուս անձը առնվազն 18 տարեկան է:

Ո՞ր մարմինն է կատարում ամուսնության պետական գրանցումը

Ամուսնության պետական գրանցումը կատարում է՝

- ամուսնացողներից մեկի հաշվառման վայրի (բնակության վայրի՝ համապատասխան տեղեկանքի առկայության դեպքում) Քաղաքացիական կացության ակտերի գործակալության (ՔԿԱԳ) տարածքային մարմինը կամ
- ՀՀ արդարադատության նախարարության համակարգում գտնվող՝ ամուսնության և ծննդի հանդիսավոր գրանցման պալատը:
- ՀՀ-ում օտարերկրյա քաղաքացիների, քաղաքացիություն չունեցող անձանց, օտարերկրյա պետությունում մշտապես բնակվող ՀՀ քաղաքացիների ամուսնությունը միմյանց կամ ՀՀ քաղաքացիների հետ գրանցվում է Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության ՔԿԱԳ գործակալության պետի թույլտվության հիման վրա՝ ՔԿԱԳ տարածքային մարմնում:

Առանց մշտական հաշվառման ապրող քաղաքացիների ամուսնության գրանցումը կատարվում է ամուսնացող քաղաքացու ժամանակավոր բնակության վայրի ՔԿԱԳ

մարմնի կողմից: Այդ դեպքում քաղաքացին պետք է ներկայացնի տեղեկանք ժամանակավոր բնակության վայրից՝ տրված իրավասու մարմինների կողմից:

Ինչ փաստաթղթեր են ներկայացվում ամուսնության պետական գրանցման համար

1. ամուսնացող անձանց համատեղ գրավոր դիմումը,
2. ամուսնացող անձանց անձը հաստատող փաստաթղթերը, օտարերկրացիների դեպքում՝ ՀՀ նոտարական թարգմանությամբ հաստատված,
3. օտարերկրացիների դեպքում՝ ամուսնության բացակայության մասին տեղեկանք՝ օտարերկրյա իրավասու մարմինների կողմից⁹,
4. նախորդ ամուսնության դադարման մասին փաստաթուղթը, եթե անձը նախկինում գտնվել է ամուսնության մեջ (օրինակ՝ ամուսնալուծության վկայական, ամուսնու մահվան վկայական կամ ամուսնությունն անվավեր ճանաչելու մասին դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ, օտարերկրյա պետության դատարանի կողմից կայացված ամուսնալուծության մասին օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ և այլն):

Որքան է կազմում պետական տուրքի դրույքաչափը

Ամուսնության գրանցման համար գանձվում է պետական տուրք՝ 1000 ՀՀ դրամի չափով:

Ինչ ժամկետում է կատարվում ամուսնության պետական գրանցումը

Ամուսնության պետական գրանցումն իրականացվում է ՔԿԱԳ տարածքային մարմին համատեղ դիմում տալու օրվանից 10 օր հետո:

Որո՞նք են ամուսնալուծության պետական գրանցման հիմքերը

1. ամուսինների համատեղ դիմումը՝ ՔԿԱԳ մարմիններում ամուսինների միջև փոխադարձ համաձայնության առկայությամբ ամուսնալուծություն կատարելու համար,
2. ամուսիններից մեկի դիմումը, եթե մյուսը դատարանի կողմից ճանաչվել է անհայտ բացակայող կամ անգործունակ կամ դատապարտվել է ազատազրկման երեք տարուց ոչ պակաս ժամկետով,
3. դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը՝ դատական կարգով ամուսնալուծություն կատարելու դեպքերում (երբ բացակայում է ամուսնալուծության մասին ամուսիններից մեկի համաձայնությունը, երբ ամուսիններից մեկը, չնայած առարկության բացակայության, խուսափում է ամուսնալուծությունը ՔԿԱԳ մարմիններում կատարելուց, կամ երբ ամուսինները ցանկանում են ամուսնությունը լուծել դատական կարգով՝ փոխադարձ համաձայնությամբ):

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ արդարադատության նախարարության քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման գործակալություն, ք.Երևան, Հալաբյան փ. 41ա, հեռ.՝ (010) 38-02-24, կայքէջ՝ www.moj.am:

⁹ Տեղեկանքը ձեռք բերելու անհնարինության դեպքում խորհրդակցեք ՔԿԱԳ գործակալության հետ հնարավոր լուծում գտնելու նպատակով:

8. Մահվան պետական գրանցման վերաբերյալ հարցեր

Որո՞նք են մահվան պետական գրանցման հիմքերը

1. բժշկական կազմակերպության կամ բժշկի տված՝ մահը հաստատող սահմանված ձևի փաստաթուղթը,
2. անձի մահվան փաստի հաստատման կամ անձին մահացած ճանաչելու մասին դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը:

Ո՞ր մարմինն է կատարում մահվան պետական գրանցումը

1. մահացածի վերջին բնակության վայրի,
2. մահը վրա հասնելու վայրի,
3. մահացածի դիակի հայտնաբերման կամ
4. մահվան մասին փաստաթուղթ տված կազմակերպության գտնվելու վայրի ՔԿԱԳ մարմինը:

ՀՀ արդարադատության նախարարության ՔԿԱԳ գործակալության տրամադրած տեղեկատվության համաձայն՝ Երևան քաղաքում մահվան գրանցումը կատարվում է ՀՀ արդարադատության նախարարության ՔԿԱԳ գործակալության Երևանի հատուկ սպասարկման տարածքային բաժնում (հասցե՝ ք. Երևան, Այվազովսկու 14/4, հեռախոս՝ (+374 10) 704026:

Ի՞նչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ մահվան պետական գրանցման համար

Մահվան պետական գրանցման պետք է ներկայացվեն՝

1. դիմում
2. բժշկական կազմակերպության կամ բժշկի տված՝ մահը հաստատող սահմանված ձևի փաստաթուղթը,
3. դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը, եթե անձի մահվան փաստը հաստատվել է, կամ անձը մահացած է ճանաչվել դատական կարգով:

Մահացածի անձը հաստատող փաստաթուղթը չհանձնելն արգելք չի հանդիսանում մահը գրանցելու համար:

Ի՞նչ ժամկետում է կատարվում մահվան պետական գրանցումը

Մահվան գրանցումը կատարվում է ՔԿԱԳ մարմին դիմումը ներկայացնելու օրը:

Որքա՞ն է կազմում պետական տուրքի դրույքաչափը

Մահվան պետական գրանցման համար պետական տուրք չի գանձվում:

9. Զինվորական ծառայության վերաբերյալ հարցեր

Ինչ է զինվորական ծառայությունը

Զինվորական ծառայությունը զինված ուժերում և այլ զորքերում պետական ծառայության հատուկ տեսակ է: Կա զինվորական ծառայության երկու տեսակ՝ ժամկետային և պահեստազորային:

Ո՞րն է ժամկետային զինվորական ծառայությունը

Ժամկետային զինվորական ծառայությունը բաղկացած է պարտադիր և պայմանագրային զինվորական ծառայությունից:

1. **Պարտադիր զինվորական ծառայություն** է համարվում զինված ուժեր և այլ զորքեր զորակոչված շարքային ու սպայական կազմերի, ինչպես նաև ռազմատուժական հաստատություններում սովորող կուրսանտների զինվորական ծառայությունը: Զինվորական ծառայությունը շարքային կազմի համար 24 ամիս է, իսկ պահեստազորի սպաների համար՝ 2-3 տարի:
2. **Պայմանագրային զինվորական ծառայություն** է համարվում կամավոր հիմունքներով զինվորական ծառայությունը, որը սպայական և ենթասպայական կազմի համար 3-5 տարի է, իսկ շարքային կազմի համար՝ 2-3 տարի:

«Զինվորական ծառայություն անցնելու մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 4

Ես զինապարտ կհամարվեմ, եթե երկքաղաքացիություն ունեմ

1. ՀՀ քաղաքացիություն ընդունած այլ պետության քաղաքացին ազատվում է պարտադիր զինվորական ծառայությունից, եթե մինչև ՀՀ քաղաքացիություն ընդունելը ոչ պակաս, քան 12 ամիս ծառայել է այլ պետության զինված ուժերում կամ այլ պետությունում ոչ պակաս, քան 18 ամիս անցել է այլընտրանքային զինվորական ծառայություն:
2. Այլ պետության քաղաքացիություն ընդունած ՀՀ քաղաքացին չի ազատվում պարտադիր զինվորական ծառայությունից, անկախ այն հանգամանքից՝ ծառայել է նա այլ պետությունում, թե ոչ:
3. Երկքաղաքացին չի ազատվում զորահավաքից և վարժական հավաքից:

«Զինապարտության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 3՝

Ո՞րն է ՀՀ-ում զինապարտության տարիքը

Զինապարտության տարիքը ՀՀ-ում 18-27 տարեկանն է:

«Զինապարտության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 11

Ովքեր կարող են ազատվել պարտադիր զինվորական ծառայությունից

1. Հանրապետական զորակոչային հանձնաժողովի կողմից առողջական վիճակի պատճառով զինծառայության համար (զինծառայողների գրանցման ցուցակից հանելու ձևով) ոչ պիտանի ճանաչված քաղաքացին՝ հանվելով զինվորական հաշվառումից, կամ խաղաղ պայմաններում զինվորական ծառայության համար ոչ պիտանի ճանաչված քաղաքացին՝ հաշվառելով պահեստազորում,

2. այն քաղաքացին, ում հայրը (մայրը) կամ հարազատ եղբայրը (քույրը) զոհվել (մահացել) է ՀՀ պաշտպանության կամ զինված ուժերում և այլ զորքերում ծառայողական պարտականություններ կատարելու ժամանակ, և նա այդ ընտանիքի միակ արու զավակն է,
3. քաղաքացիները, ովքեր ազատվում են ծառայությունից առանձնահատուկ հանգամանքներում՝ ՀՀ կառավարության որոշմամբ,
4. մինչև ՀՀ քաղաքացիությունն ընդունելն օտարերկրյա պետությունների զինված ուժերում պարտադիր զինվորական ծառայություն անցած քաղաքացին,
5. գիտական աստիճան (գիտության թեկնածու կամ գիտության դոկտոր) ունեցող քաղաքացին, եթե նա զբաղվում է մասնագիտական, գիտական կամ մանկավարժական գործունեությամբ:

Ջինապարտության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 12

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել. ՀՀ պաշտպանության նախարարություն, հասցե՝ ք.Երևան, Բազրևանդի 5, հեռ.՝ (010) 294699:

10. Սոցիալական իրավունքներին վերաբերող հարցեր

10.1. Կրթության իրավունքի վերաբերյալ հարցեր

Ո՞վ ունի ՀՀ-ում կրթության իրավունք, և ի՞նչ է դպրոց հաճախելու տարիքը

ՀՀ-ում յուրաքանչյուր ոք ունի կրթության իրավունք: Հիմնական ընդհանուր կրթությունը պարտադիր է բոլոր երեխաների համար:

Միջնակարգ կրթությունը պետական ուսումնական հաստատություններում անվճար է: Յուրաքանչյուր քաղաքացի ունի մրցութային հիմունքներով անվճար պետական բարձրագույն և այլ մասնագիտական կրթական հաստատություններում կրթություն ստանալու իրավունք:

ՀՀ-ում ընդհանուր կրթությունն սկսվում է վեց տարեկանից և իրականացվում է եռաստիճան միջնակարգ հանրակրթական դպրոցում՝ 12 տարի ընդհանուր տևողությամբ՝ հետևյալ հաջորդական աստիճաններով.

1. տարրական դպրոց (1-4-րդ դասարաններ),
2. միջին դպրոց (5-9-րդ դասարաններ),
3. ավագ դպրոց (10-12-րդ դասարաններ):

Ի՞նչ փաստաթղթեր են ներկայացվում հանրակրթական դպրոց ընդունվելու համար

1. դիմում,
2. 2 լուսանկար,
3. երեխայի ծննդյան վկայականի պատճենը,
4. տեղեկանք երեխայի առողջության մասին (սպասարկող բուժիմնարկից),

5. դպրոցից դպրոց աշակերտի փոխադրման թերթիկը՝ հաստատված տվյալ դպրոցի տնօրենի կողմից (առաջինից բարձր դասարաններ ընդունվելու համար),
6. աշակերտի անձնական գործը՝ հաստատված տվյալ դպրոցի տնօրենի կողմից (առաջինից բարձր դասարաններ ընդունվելու համար):

Եթե Ձեզ մոտ առկա չէ այս փաստաթղթերից որևէ մեկը, ապա խնդրում ենք դիմել Երևանի քաղաքապետարանի (մարզերում՝ մարզպետարանների) երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժիններ կամ սույն ձեռնարկի հավելված 2-ում թվարկված կազմակերպություններ՝ խորհրդատվության համար:

Ինչպիսիք բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ կան ՀՀ-ում

- համալսարան,
- ինստիտուտ,
- ակադեմիա,
- կոնսերվատորիա:

Ինչպիսիք որակավորման աստիճաններ կան ՀՀ-ում

- բակալավր,
- դիպլոմավորված մասնագետ,
- մագիստրոս:

ՀՀ բուհ-ի քննությունների անցկացման համար որքան գումար է վճարվում

Քննությունների կազմակերպման և անցկացման նպատակով յուրաքանչյուր քննության համար դիմորդը վճարում է 1500 դրամ: Անկախ քննությանը մասնակցելուց և արդյունքից՝ վճարած գումարը չի վերադարձվում:

Ովքեր են ազատվում ՀՀ բուհ-ի քննությունների անցկացման համար վճարից

- պարտադիր զինվորական ծառայությունից զորացրվածները,
- 1-ին ու 2-րդ խմբերի և մինչև 18 տարեկան մանկուց հաշմանդամները,
- ՀՀ պաշտպանության ժամանակ զոհված (մահացած) զինծառայողների երեխաները,
- ժամկետային զինվորական ծառայության պարտականությունները կատարելիս հաշմանդամ դարձած քաղաքացիները,
- առանց ծնողական խնամքի մնացած մինչև 23 տարեկան անձինք:

Ինչ արտոնություններ կան ՀՀ բուհեր ընդունվող սիրիահայ դիմորդների համար

Յուրաքանչյուր տարի սփյուռքահայ դիմորդները կարող են դիմել ՀՀ բուհերի ցանկացած ֆակուլտետի նախապատրաստական բաժին: Այդ նպատակով նրանք պետք է հուլիսի 1-ից մինչև հոկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում փաստաթղթեր ներկայացնեն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն կամ օտարերկրյա պետություններում գործող ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչություններ՝ հայոց լեզուն և մասնագիտական առարկաները ուսումնասիրելու նպատակով և տարեվերջում, քննությունները բարեհաջող հանձնելով, շարունակել իր ուսումը, կամ անցնել հար-

ցագրույց ընդունելության համար նախատեսված առարկաներից և բավարար գիտելիքների առկայության դեպքում անմիջապես ընդունվել համապատասխան ֆակուլտետի 1-ին կուրս:

Ինչ փաստաթղթեր պետք է ներկայացնենք

1. դիմում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի անունով, որում պետք է նշված լինի ընտրած բուհը և մասնագիտությունը,
2. անձնագրի պատճենը,
3. ծննդյան վկայականի պատճենը՝ հայերեն (ռուսերեն) թարգմանությամբ և նոտարի կողմից հաստատված,
4. կրթության վկայականի պատճենը՝ հայերեն (ռուսերեն) թարգմանությամբ և նոտարի կողմից հաստատված՝ նշելով ուսումնասիրած առարկաները և հանձնած քննությունները,
5. տեղեկանք ընդհանուր առողջական վիճակի մասին,
6. տեղեկանք ՁԻԱՀ-ի (AIDS) վերաբերյալ,
7. լուսանկար (4x5սմ չափսի՝ 6 հատ):

Հնարավոր է արդյոք ՀՀ բուհեր սիրիահայ դիմորդների ընդունելությունը անվճար հիմունքներով

Ինչպես բոլոր սփյուռքահայերը, այնպես էլ սիրիահայ դիմորդը կարող է ընդունվել պետական պատվերով (անվճար)

- եթե ընդունելության քննությունների արդյունքում բարձր միավորներ է հավաքում,
- եթե ընդունելության հնձնաժողովն օտարերկրյա քաղաքացիների ընդունելության կարգի շրջանակներում պետպատվերի բաշխում է կատարում:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, հասցե՝ ք. Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 3, հեռ.՝ (010) 52-06-32, թեժ գիծ՝ (010) 52-73-43:

10.2. Աշխատանքի ընտրության վերաբերյալ հարցեր

ՀՀ-ում յուրաքանչյուր ոք ունի աշխատանքի ընտրության ազատություն:

Աշխատանքային իրավունքներ ունենալու և պարտականություններ կրելու ունակությունը հավասարապես ճանաչվում է ՀՀ բոլոր քաղաքացիների համար: Օտարերկրյա քաղաքացիները, քաղաքացիություն չունեցող անձինք ՀՀ-ում ունեն այնպիսի աշխատանքի իրավունք, ինչպիսին ՀՀ քաղաքացիները:

Ինչ է «Զբաղվածության պետական ծառայություն» գործակալությունը

Դա ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության առանձնացված ստորաբաժանում է, որի խնդիրն է անվճար կազմակերպել.

- աշխատանքի տեղավորում,
- մասնագիտական ուսուցման դասընթացներ,
- աշխատանքի տոնավաճառ:

Ո՞վ կարող է դիմել զբաղվածության պետական ծառայություն, և ի՞նչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ հաշվառվելու համար

Յուրաքանչյուր աշխատանք փնտրող անձ՝ ներկայացնելով

1. անձնագիրը կամ անձը հաստատող այլ փաստաթուղթ,
2. հանրային ծառայությունների համարանիշը կամ այն չունենալու մասին տեղեկանքը,
3. կրթություն ունեցողները՝ կրթության մասին փաստաթուղթը:

Ի՞նչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ զբաղվածության պետական ծառայությունում հաշվառված անձին գործազուրկի կարգավիճակ տրամադրելու համար

1. տեղեկանք կենսաթոշակ չստանալու մասին (սոցիալական ծառայության տարածքային մարմինից),
2. ապահովագրական ստաժը հաստատող փաստաթուղթ,
3. զինվորական գրքույկ (զինվորական ծառայություն անցած անձինք),
4. կրթության մասին փաստաթուղթ (կրթություն ունեցողները),
5. տեղեկանք փաստացի բնակության վայրի մասին (համատիրությունից),
6. տեղեկանք՝ պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարումների կատարման կամ աշխատավարձ ստանալու ժամկետների մասին,
7. տեղեկանք աշխատանք փնտրող անձի անվամբ գյուղատնտեսական նշանակության հողի սեփականության կամ վարձակալության իրավունքի բացակայության մասին (անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեից):

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության «Զբաղվածության պետական ծառայություն» գործակալություն, հասցե՝ ք. Երևան, Կ. Ունեցու 68, 5-րդ հարկ, հեռ.՝ (010) 280619, թեժ գիծ՝ 0800-01020:

10.3. Բժշկական օգնության վերաբերյալ հարցեր

Ո՞վ ունի բժշկական օգնության իրավունք ՀՀ-ում

Յուրաքանչյուր ոք ունի օրենքով սահմանված եղանակներով բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու իրավունք:

Յուրաքանչյուր ոք, ներառյալ օտարերկրացին, ունի անվճար հիմնական բժշկական ծառայություններ ստանալու իրավունք: Դրանց ցանկը և մատուցման կարգը սահմանվում են Առողջապահության նախարարի՝ 18.11.13թ. N 71-Ն հրամանով¹⁰, որը կարգավորում է 18 տարեկան և բարձր տարիքի բնակչության խմբերին պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման տրամադրման հետ կապված հարաբերությունները:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ առողջապահության նախարարություն, հասցե՝ ք. Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 3, հեռ.՝ (010) 54-40-27, (010) 54-40-28, թեժ գիծ՝ (010) 52-88-72:

¹⁰ Տե՛ս, Առողջապահության նախարարի հրաման, թիվ 71-Ն, <http://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=87826>

10.4. Նպաստների վերաբերյալ հարցեր

Ովքեր իրավունք ունեն ստանալու պետական նպաստներ

1. ՀՀ քաղաքացիները,
2. ՀՀ-ում բնակվող և բնակության իրավունք (կացության կարգավիճակ) ունեցող օտարերկրյա քաղաքացիները,
3. ՀՀ-ում բնակվող քաղաքացիություն չունեցող անձինք,
4. ՀՀ-ում փախստականի կարգավիճակ ունեցող անձինք:

«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 2

Որո՞նք են պետական նպաստների տեսակները

1. ընտանեկան նպաստը,
2. սոցիալական նպաստը,
3. ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստը,
4. հաշմանդամության նպաստը,
5. երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստը,
6. մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստը:

«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 5

Ո՞վ կարող է օգտվել ընտանեկան նպաստից

Ընտանեկան նպաստ ստանալու իրավունք ունի ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում (Փարոս) հաշվառված՝ մինչև 18 տարեկան անդամ ունեցող ընտանիքը: Ընտանեկան նպաստի ամսական բազային չափը կազմում է 16000 ՀՀ դրամ:

*«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 13,
Կառավարության որոշում 30.01.14թ. N 65-Ն*

Ո՞վ կարող է օգտվել սոցիալական նպաստից

Սոցիալական նպաստ ստանալու իրավունք ունի ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված՝ մինչև 18 տարեկան անդամ չունեցող ընտանիքը: Սոցիալական նպաստի ամսական չափը կազմում է 16000 ՀՀ դրամ:

*«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 16,
Կառավարության որոշում 30.01.14թ. N 65-Ն*

Որո՞նք են ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստի տեսակները

Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստի տեսակներն են.

1. հիվանդության (վնասվածքի) պատճառով տրվող նպաստ,
2. պրոթեզավորման պատճառով տրվող նպաստ,
3. առողջարանային բուժման անհրաժեշտության պատճառով տրվող նպաստ,
4. հղիության ու ծննդաբերության պատճառով տրվող նպաստ,
5. ընտանիքի անդամի հիվանդության (վնասվածքի) պատճառով տրվող նպաստ:

Ո՞վ կարող է օգտվել հաշմանդամության նպաստից

Հաշմանդամության նպաստը նշանակվում է ծերության կենսաթոշակ ստանալու իրավունք չունեցող հաշմանդամին, ինչպես նաև հաշմանդամ երեխա ճանաչված անձին: Հաշմանդամության նպաստը սահմանվում է հաշմանդամության ամբողջ ժամանակահատվածի համար:

Որո՞նք են հաշմանդամության նպաստի չափերը

Հաշմանդամության սոցիալական նպաստի ամսական չափերն են.

- առաջին խմբի հաշմանդամի համար՝ 19600 դրամ,
- երկրորդ խմբի հաշմանդամի համար՝ 16800 դրամ,
- երրորդ խմբի հաշմանդամի համար՝ 14000 դրամ:

*Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 30,
Կառավարության որոշում 26.12.13թ. 1489-Ն*

Որո՞նք են երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի չափերը

Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի չափը 1-ին և 2-րդ երեխաների համար կազմում է 50.000 ՀՀ դրամ, իսկ ընտանիքում ծնված 3-րդ, ինչպես նաև հաջորդ յուրաքանչյուր երեխայի համար՝ 430.000 ՀՀ դրամ:

Կառավարության որոշում 30.01.14թ. N 65-Ն

Ո՞վ կարող է օգտվել երեխայի խնամքի նպաստից

Մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ ստանալու իրավունք ունի երկու ծնողներից մեկը կամ միակ ծնողը կամ որդեգրողը կամ խնամակալը, ով գտնվում է երեխայի խնամքի արձակուրդում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքին համապատասխան՝ մինչև երեխայի երկու տարեկանը լրանալը:

Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի ամսական չափը կազմում է 18000 ՀՀ դրամ:

*Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 23,
Կառավարության որոշում 30.01.14թ. N 65-Ն*

10.5. Հաշմանդամության վերաբերյալ հարցեր

Արդյոք Սիրիայում նախկինում ստացված հաշմանդամության սահմանումը ճանաչվում է ՀՀ-ում

Ենելով այն փաստից, որ տարբեր պետություններում հաշմանդամության խումբը տարբեր ձևով է սահմանվում, Սիրիայի քաղաքացուն պետք է ՀՀ-ում հաշմանդամության կարգ տրվի:

Ի՞նչ է անհրաժեշտ հաշմանդամության 1-ին, 2-րդ, 3-րդ խումբ ստանալու համար

1. Ամբուլատոր բուժման արդյունքում ստանալ հիվանդության պատմության թերթիկ (նաև կոչվում է էպիկրիզ):

2. Դիմել փաստացի բնակության վայրի պոլիկլինիկա¹¹ և ստանալ բժշկասոցիալական փորձաքննության ուղեգիր (հաշվառում չունեցող անձինք կարող են ենթարկվել բժշկասոցիալական փորձաքննության՝ ներկայացնելով տեղեկանք փաստացի բնակության վայրից): Ուղեգրում պետք է նշած լինի հիվանդության ախտորոշման, բուժման արդյունքների և օրգան-համակարգի ֆունկցիայի խանգարման աստիճանի մասին մանրամասն տեղեկություն:
3. Պոլիկլինիկայից ստացված ուղեգրի հիման վրա պետք է դիմեք փաստացի բնակության վայրը սպասարկող բժշկասոցիալական փորձաքննություն իրականացնող հանձնաժողովին:
4. Փորձաքննության ժամանակ հանձնաժողովի անդամներն իրականացնում են անձի գննումը, ձևակերպում փորձաքննական ախտորոշումը և գնահատում նրա կենսագործունեության սահմանափակումների աստիճանը: Արդյունքները քննարկելուց հետո հանձնաժողովն ընդունում է փորձաքննական որոշում և, անձի անաշխատունակության չափի աստիճանից կախված, որոշվում է հաշմանդամության խումբը:

Ինչ ժամկետով է անձին սահմանվում հաշմանդամություն

1-ին խմբի հաշմանդամությունը - երկու տարի ժամկետով,

2-րդ և 3-րդ խմբերի հաշմանդամությունը - մեկ տարի ժամկետով,

«հաշմանդամ երեխա» կարգավիճակը - երկու տարի ժամկետով կամ մինչև 18 տ.:

Որո՞նք են հաշմանդամության խումբ ստանալու հիմքերը՝ Հաշմանդամության խումբ ստանալու պատճառ կարող են լինել՝

1. մանկուց հիվանդությունը,
2. ընդհանուր հիվանդությունը (բնածին, ձեռքբերովի),
3. աշխատանքային խեղումը կամ վնասվածքը,
4. մասնագիտական հիվանդությունը (մասնագիտական գործունեության հետևանքով առաջացած),
5. բնական, տեխնածին և այլ աղետները, ինչպես նաև դրանց վերացման աշխատանքների ժամանակ ստացած հիվանդությունը, խեղումը կամ վնասվածքը,
6. Չեռնոբիլի ԱէԿ-ի վթարի և այլ ճառագայթային աղետների վերացման աշխատանքների ժամանակ ստացած հիվանդությունը, խեղումը կամ վնասվածքը,
7. Հայրենական մեծ պատերազմի և այլ պետություններում մարտական գործողությունների ժամանակ ստացած հիվանդությունը, խեղումը կամ վնասվածքը,
8. ՀՀ պաշտպանության ժամանակ ստացած հիվանդությունը, խեղումը կամ վնասվածքը,
9. զինվորական ծառայության ժամանակ ստացած հիվանդությունը, խեղումը կամ վնասվածքը,
10. զինվորական պարտականությունները կատարելիս ստացած հիվանդությունը, խեղումը կամ վնասվածքը,
11. օրենսդրությամբ նախատեսված այլ դեպքերը:

«ՀՀ-ում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6

¹¹ Պոլիկլինիկա դիմելու համար պետք է հաշվառված լինեք Ձեր բնակության վայրում:

Ինչ արտոնություններ ունեն հաշմանդամները

- Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության քննությունները դրական գնահատականներով հանձնած 1-ին և 2-րդ խմբերի հաշմանդամներն և հաշմանդամ երեխայի կարգավիճակ ունեցող անձինք ընդունվում են պետական բարձրագույն կամ միջնակարգ-մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների անվճար համակարգ՝ վճարովի համակարգի համար առնվազն անցումային միավորներ հավաքելու դեպքում:
- Պետական բարձրագույն կամ միջնակարգ-մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ ընդունված 1-ին և 2-րդ խմբի հաշմանդամների և հաշմանդամ երեխայի կարգավիճակ ունեցող անձանց ուսուցման ծախսերը կատարվում են պետական բյուջեի միջոցների հաշվին: Ցերեկային ուսուցման հաշմանդամներին, հերթական քննությունները և ստուգարքները դրական գնահատականներով հանձնելու դեպքում, վճարվում է կրթաթոշակ՝ անկախ ստացվող նպաստից կամ թոշակից:

«ՀՀ-ում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 14

- 1-ին և 2-րդ խմբի հաշմանդամների համար սահմանվում է աշխատաժամերի կրճատված տևողություն՝ շաբաթական 36 ժամից ոչ ավելի:
- Աշխատանքի ընդունելիս հաշմանդամների համար փորձաշրջան չի սահմանվում: Աշխատողների թվի կամ հաստիքների կրճատման ժամանակ աշխատանքի հավասար արտադրողականության և նույն որակավորման դեպքում հաշմանդամներն օգտվում են աշխատանքում մնալու առավելությունից:

«ՀՀ-ում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 19

- Հենաշարժական ապարատի խանգարումներով հաշմանդամներին տրվում է բնակության վայրին մոտ ավտոտնակ կառուցելու իրավունք:

«ՀՀ-ում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 32

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն, հասցե՝ ք.Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 3, հեռ.՝ (010) 52-08-30: Կարող եք դիմել նաև մարզպետարաններում սոցիալական պաշտպանության բաժիններին՝ կամ համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածաշրջանային կենտրոններ, եթե դրանք առկա են Ձեր համայնքում (ճշտեք առկայությունը Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունից):

10.6. Հանրային ծառայությունների համարանիշի վերաբերյալ հարցեր

Ինչ է հանրային ծառայությունների համարանիշը

Այն ցանկացած ՀՀ քաղաքացու, ՀՀ-ում օրինական կարգով բնակվող օտարերկրյա քաղաքացու, ՀՀ-ում մշտապես բնակվող քաղաքացիություն չունեցող անձին և փախստականին հատկացվող թվային տասը նիշերի համակցություն է: Այն տրվում է նախկինում տրամադրվող սոցիալական ապահովության քարտի փոխարեն: Հան-

¹² Երևանում սոցիալական պաշտպանության բաժինների տվյալները կարող եք գտնել այստեղ՝ http://www.mlsa.am/home/index.php?code_id=368&menu_id=362:

րային ծառայությունների համարանիշը ձևավորվում է օրենքով սահմանված կարգով բնակչության պետական ռեգիստր մուտքագրված անհատական տվյալների՝ սեռի, ծննդյան օրվա, ամսվա, տարեթվի հիման վրա, ինչպես նաև ներառում է օժանդակ հերթական եռանիշ համար և ճշգրտող մեկ նիշ:

«Հանրային ծառայությունների համարանիշի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 2

Երբ է անհրաժեշտ հանրային ծառայությունների համարանիշը

1. քաղաքացուն աշխատավարձ և նման այլ եկամուտ վճարելու, սոցիալական ապահովության պետական ծրագրերով նախատեսված կենսաթոշակ, նպաստ, հատուցում նշանակելու և վճարելու ժամանակ.
2. հարկեր, տուրքեր, պարտադիր վճարներ հաշվարկելու և վճարելու ժամանակ.
3. բանկային հաշիվ բացելու ժամանակ.
4. պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական և համայնքային ենթակայության կազմակերպությունների տեղեկատվական բազաները վարելու ժամանակ.
5. օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում:

«Հանրային ծառայությունների համարանիշի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 3

Այն դեպքերում, երբ անձը հրաժարվել է ձեռք բերել հանրային ծառայությունների համարանիշ, այդ հրաժարումը չի կարող որևէ իրավունքի սահմանափակման հիմք հանդիսանալ կամ խոչընդոտել անձի իրավունքների իրականացմանը: Հանրային ծառայությունների համարանիշ ձեռք բերելուց հրաժարվելու դեպքում Դուք պետք է տարածքային անձնագրային ծառայությունից ստանաք հանրային ծառայությունների համարանիշ չունենալու մասին տեղեկանք:

«Հանրային ծառայությունների համարանիշի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6

Ինչպե՞ս ստանալ հանրային ծառայությունների համարանիշ

Հանրային ծառայությունների համարանիշ ստանալու համար անհրաժեշտ է դիմել ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչություն կամ քաղաքացու բնակության վայրի տարածքային անձնագրային ծառայություն: Համարանիշը տրամադրվում է անվճար:

11. Մշտական բնակության հասցեում հաշվառվելու վերաբերյալ հարցեր

Ինչպե՞ս գրանցվել մշտական բնակության հասցեում

ՀՀ բնակիչը բնակչության պետական ռեգիստրում հաշվառվելու համար իր մշտական բնակության վայրի (կացարանի) հասցեն տրամադրում է իր բնակության անձնագրային բաժին՝ ներկայացնելով սահմանված ձևի դիմում, անձը հաստատող և տվյալ վայրում բնակվելու իրավունքը հավաստող փաստաթղթեր:

ՀՀ քաղաքացի չհանդիսացող անձինք ներկայացնում են նաև ՀՀ տարածքում իրենց բնակության իրավունքը (կացության կարգավիճակը, ապաստան հայցողի կամ

փախստականի կարգավիճակը) հավաստող փաստաթուղթ: Անձը հաստատող փաստաթղթի հետ միասին օտարերկրացիները ներկայացնում են նաև փաստաթղթի նոտարական կարգով վավերացված պատճենը կամ համապատասխան մարմնի կողմից տրված ապոստիլը:

Եթե չհաշվառված կամ բնակության վայրը փոխելու կապակցությամբ հաշվառվող անձը չի կարող ներկայացնել տվյալ տարածքում բնակվելու իր իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ (օրինակ՝ վարձակալում է տվյալ գույքը), ապա անձի՝ դիմումում նշված հասցեում բնակվելու փաստը ստուգվում է ոստիկանության կողմից, դիմումը ստանալուց հետո ոչ ուշ, քան 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում: Դիմումում նշված հասցեում անձի բնակվելու փաստը ստուգելուց հետո նույն աշխատանքային օրը, բայց ոչ ուշ քան հաջորդ աշխատանքային օրվա ժամը 10:00-ը, ոստիկանության կողմից բնակության վայրի անձնագրային ծառայություն է ուղարկվում փաստացի բնակվելու փաստը հավաստող կամ հերքող տեղեկանք:

Տվյալ անձանց հաշվառումն իրականացվում է փաստացի բնակվելու փաստը հավաստող տեղեկանքը անձնագրային ծառայություն ստացվելուց հետո 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում: **Նման հաշվառումը չի պահանջում այն տան սեփականատիրոջ համաձայնությունը, որտեղ Դուք բնակվում եք:** Փաստացի բնակվելու փաստը հերքող տեղեկանք ստանալուց հետո 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում անձնագրային ծառայությունը գրավոր մերժում է դիմումատուին:

Հաշվառումը չի առաջացնում բնակելի տարածության սեփականության, ինչպես նաև օգտագործման իրավունք:

Կառավարության որոշում N 1231-Ն, 14.07.05թ.

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել. ՀՀ անձնագրային և վիզաների վարչություն, հասցե՝ ք.Երևան, Դավթաշեն, 4-րդ թաղամաս, 17/10 շենք, թեժ գիծ՝ (010) 37-02-64:

12. Վարորդական վկայական ստանալու վերաբերյալ հարցեր

Կարո՞ղ եմ օգտագործել իմ սիրիական վարորդական վկայականը Հայաստանում

Սիրիահայերի վարորդական վկայականները փոխանակվում են առանց քննություն հանձնելու: ՀՀ ազգային վարորդական վկայականները տրվում են 1 տարի ժամկետով՝ այդ ժամանակահատվածում քննություն հանձնելու պայմանով:

ՀՀ ազգային վարորդական վկայական տրամադրվում է սիրիական վարորդական վկայականի հիման վրա, որը պետք է նոտարական կարգով թարգմանված լինի: ՀՀ ազգային վկայական ստանալու համար պետք է ներկայացվի նաև անձնագիր, գրանցման հասցեի բացակայության դեպքում՝ բնակվելու վայրից տեղեկանք:

Կառավարության որոշումներ՝ 31.10.2013թ. N1205-Ն; 23.08.2013թ. N1106-Ն; 04.04.2013թ. N334-Ն

Ինչ քննություններ պետք է հանձնել վարորդական իրավունքի համար

1. տեսական,
2. գործնական:

Տեսական և գործնական քննությունները կարելի է հանձնել բազմաթիվ անգամներ, յուրաքանչյուր անգամ վճարելով սահմանված վճարները: Տեսական քննության դրական արդյունքը պահպանվում է 1 տարի, որի ընթացքում կարելի է գործնական քննություն հանձնել: Գործնական քննությունը բացասական ստանալու դեպքում անհրաժեշտություն չկա տեսական քննությունը նորից հանձնելու:

Ինչ վճարներ են սահմանված քննությունների համար

Տեսականի համար՝ 3.000 ՀՀ դրամ,

Գործնականի համար՝ 13.000 ՀՀ դրամ,

Վարորդական իրավունքի վկայականի համար սահմանված է վճար՝ 12.000 ՀՀ դրամի չափով:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել Երևանի հաշվառման-քննական բաժին, հասցե՝ ք. Երևան, Գաջեգործների 76 հասցեով, հեռ.՝ (010) 43-03-91, կամ այցելել հետևյալ կայքը՝ www.varord.am:

13. Անվան փոփոխման վերաբերյալ հարցեր

Տասնվեց և ավելի տարեկան անձն իրավունք ունի սահմանված կարգով փոխելու իր անունը: Սա ներառում է անունը, հայրանունը և ազգանունը:

Ո՞ր մարմինն է կատարում անվան փոփոխման պետական գրանցումը

Անվան փոփոխման պետական գրանցումը կատարվում է մշտական բնակության կամ ծննդի պետական գրանցման վայրի ՔԿԱԳ մարմնում՝ ՀՀ արդարադատության նախարարության համաձայնությամբ:

Ինչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ անվան փոփոխման պետական գրանցման համար

1. դիմողի անձը հաստատող փաստաթուղթը,
2. անունը փոխել ցանկացող անձի ծննդյան վկայականը, եթե դրանում կատարվելու են փոփոխություններ,
3. դիմողի ամուսնության վկայականը, եթե դիմողն ամուսնացած է,
4. ամուսնալուծության վկայականը, եթե դիմողը ցանկանում է վերականգնել իր մինչամուսնական ազգանունը,
5. դիմողի անչափահաս երեխաներից յուրաքանչյուրի ծննդյան վկայականը,
6. 16-18 տարեկան անձանց դեպքում՝ անձի ծնողների կամ օրինական ներկայացուցիչների համաձայնությունն անվան փոփոխման մասին,
7. զորամասից (զինվորական կառավարման մարմնից) ծառայության մասին տեղեկանք՝ զինծառայողների դեպքում,

8. լուսանկար 2 հատ 3 x 4 սմ չափսի,
9. անհրաժեշտ այլ փաստաթղթեր:

«Քաղաքացիական կացության ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 59;
Կառավարության որոշում 23.06.05թ. N 941-Ն

Անվան փոխման մասին դիմումը ՔԿԱԳ-ի տարածքային մարմնի կողմից քննության է առնվում դիմումը տալու օրվանից երկամսյա ժամկետում:

Անվան փոխման գրանցման մերժումը կարող է բողոքարկվել դատական կարգով:

Ե՞րբ է հնարավոր մինչև 16 տարեկան երեխաների անվան փոփոխումը

Մինչև 16 տարեկան երեխաների անվան, հայրանվան և ազգանվան գրանցում կատարել թույլատրվում է հետևյալ հարգելի պատճառներից որևէ մեկի առկայության դեպքում՝

1. անվան, ազգանվան անբարեհնչունության,
2. անվան կամ ազգանվան արտասանության դժվարության,
3. ծնողների համաձայնությամբ մյուս ծնողի ազգանուն կրելու ցանկություն,
4. եթե ծնունդ գրանցելիս երեխային ազգանուն կամ անուն է տրվել առանց ծնողների ցանկությունը հաշվի առնելու,
5. եթե երեխան փաստացի կրում է իր ծննդյան գրանցման մեջ նշված անունից տարբերվող անուն՝ ելնելով երեխայի լավագույն շահերից,
6. եթե ծննդի գրանցման մեջ նշված է երեխայի թերի անունը (փաղաքշական, կրճատ, փոքրացնող):

Ե՞րբ է հնարավոր 16 տարեկանից բարձր անձանց անվան փոփոխումը

16 տարեկանից բարձր անձանց անվան, հայրանվան և ազգանվան փոխման գրանցում կատարել թույլատրվում է հետևյալ հարգելի պատճառներից որևէ մեկի առկայության դեպքում՝

1. անվան, հայրանվան, ազգանվան անբարեհնչունության,
2. անվան, հայրանվան, ազգանվան արտասանության դժվարության,
3. ամուսնու ցանկության՝ մյուս ամուսնու հետ միասին մեկ ընդհանուր ազգանուն կրելու,
4. մինչամուսնական ազգանունը կրելու ցանկության,
5. երեխաների հետ միասին ընդհանուր ազգանուն կրելու ցանկության, եթե ամուսինը մահացել է, իսկ դիմողը եղել է մինչամուսնական ազգանունով,
6. դիմողի՝ իրեն դաստիարակած անձի անունով հայրանուն և ազգանուն կրելու ցանկության,
7. դիմողի ազգությանը համապատասխան ազգանուն և անուն կրելու ցանկության,
8. դիմողի տոհմական ազգանունը կրելու ցանկության:
9. եթե անձը փաստացի կրում է իր ծննդյան գրանցման մեջ նշված անունից տարբերվող անուն:

Կառավարության որոշում 23.06.05թ. N 941-Ն

Որքան է կազմում անվան փոփոխման գրանցման վճարը

Անվան, հայրանվան, ազգանվան փոխման համար գանձվում է վճար 5000 դրամ:

Եթե անձը ցանկանում է մինչև սահմանված երկամսյա ժամկետը ստանալ ՀՀ արդարադատության նախարարության՝ անվան, հայրանվան, ազգանվան փոխման վերաբերյալ եզրակացությունը, ապա անձը պետք է կատարի հետևյալ վճարումները.

- երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ 50000 դրամ,
- հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ 30000 դրամ,
- տասը աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ 20000 դրամ:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ արդարադատության նախարարություն, հասցե՝ ք.Երևան, Հայաբյան փ. 41ա, հեռ.՝ (010) 35-83-99, թեժ գիծ՝ (010) 35-83-99:

14. Ընտրելու իրավունքի վերաբերյալ հարցեր

ՀՀ-ում տեղական ընտրություններում ո՞վ ընտրելու իրավունք ունի

ՀՀ քաղաքացիություն չունեցող անձինք ընտրելու իրավունք ունեն միայն տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների ժամանակ՝ ընտրությունն անցկացվող համայնքի բնակչության ռեզիստում մինչև ընտրության օրն առնվազն վեց ամսվա հաշվառում ունենալու դեպքում: Ընտրելու իրավունք ունեն քվեարկության անցկացման օրը ՀՀ 18 տարին լրացած քաղաքացիները:

Այսինքն՝ ՀՀ քաղաքացիություն չունեցող անձինք չեն կարող մասնակցել ՀՀ նախագահական և խորհրդարանական (ԱԺ) ընտրություններին: Վերջիններս կարող են ընտրել համայնքի ավագանի և համայնքի ղեկավար:

ՀՀ ընտրական օրենսգրքի հոդված 2

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, հասցե՝ ք.Երևան, Գևորգ Քոչարի փող., 21ա շենք, հեռ.՝ (010) 54-35-23:

15. Մաքսային օրենսդրության վերաբերյալ հարցեր

ՀՀ մշտական բնակության ժամանող անձինք կարող են առանց մաքսատուրքի վճարման ներմուծել իրենց անձնական օգտագործման գույքը:

ՀՀ մաքսային օրենսգիրք, Հոդված 105

Ի՞նչն է համարվում ՀՀ մշտական բնակության ժամանող անձանց անձնական գույք

- անձի անձնական գործածության օգտագործված իրերը,
- անձնական օգտագործման ավտոմեքենան,
- տնային օգտագործված գույքը:

Դրանք չպետք է ունենան գործարանային փաթեթավորում ու պիտակավորում և ֆիզիկական անձի կողմից պետք ձեռք բերված լինեն նախքան ՀՀ ժամանելը:

Ընդ որում, անձնական օգտագործման ավտոմեքենան պետք է վերջին անգամ հաշվառումից հանված լինի այն երկրում, որտեղ ՀՀ մշտական բնակության ժամանող անձը վերջին անգամ մշտապես բնակվել է՝ նախքան ՀՀ որպես մշտական բնակիչ հաշվառվելը:

ՀՀ մաքսային օրենսգիրք, Հոդված 2

Ովքեր կարող են համարվել ՀՀ մշտական բնակության ժամանող անձինք

- ՀՀ տարածքից այլ պետություն մշտական բնակության մեկնած՝ ՀՀ մշտական բնակության վայրի հաշվառումից դուրս եկած ՀՀ քաղաքացիները,
- ՀՀ-ում նախկինում մշտական բնակության վայր չունեցած ՀՀ քաղաքացիները,
- Օտարերկրյա քաղաքացիները և քաղաքացիություն չունեցող անձինք:

Վերոնշյալ անձինք ՀՀ ժամանելուց հետո պետք է ՀՀ-ում հաշվառվեն որպես մշտական բնակիչ և մաքսային մարմիններին ներկայացնեն ՀՀ-ում մշտապես բնակվելու փաստը հաստատող փաստաթուղթ՝ անձի մշտական բնակության վայրի նշումով անձնագիր (կամ դրան փոխարինող այլ փաստաթուղթ):

ՀՀ մաքսային օրենսգիրք, Հոդված 105

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ մաքսային ծառայություն, հասցե՝ ք.Երևան, Մովսես Խորենացու 3, հեռ.՝ (010) 59-43-11, թեժ գիծ՝ 060 54-44-44:

16. Ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու վերաբերյալ հարցեր

Կան, արդյոք, սիրիահայերին տրամադրվող վարկային արտոնություններ

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոնը (ՓՄՁ ԶԱԿ) ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի Հայաստանյան գրասենյակի /ՄԱԿ ՓԳՀ/ հովանավորությամբ 2013թ. մարտ ամսից նախաձեռնել է «Սիրիահայերի համար սկսնակ գործարարության դասընթացների» անվճար ծրագիր, որի նպատակն է օգնել սիրիահայերին իրականացնել իրենց գործարար գաղափարները:

Դասընթացի տևողությունը 1 ամիս է, որը ներառում է ուսուցողական, բիզնես խորհրդատվության և տեղեկատվական բաղադրիչներ: Մասնակցելով ծրագրին՝ գործարարները կստանան բիզնեսի պլանավորման, շուկայավարման, կառավարման, արտադրության և ֆինանսների պլանավորման գիտելիքներ, կտեղեկանան օրենսդրական դաշտին, ինչպես նաև փորձառու մասնագետների ուղղորդմամբ կմշակեն իրենց անհատական գործարար ծրագրերը:

Ո՞ր դեպքում կտրամադրվեն վարկեր և ինչ պայմաններով

Ծրագրին մասնակցած և լավագույն գնահատականի արժանացած կենսունակ գոր-

ծարար ծրագրերի համար կտրամադրվի վարկ հետևյալ պայմաններով՝

- առավելագույնը 5 մլն դրամ,
- տարեկան տոկոսադրույքը՝ 4%,
- մինչև 5 տարի մարման ժամկետով,
- Հայաստանի ՓՄՁ ՋԱԿ-ի կողմից տրամադրվող երաշխավորություն (100%) առանց գրավի:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ ՓՄՁ ՋԱԿ, հասցե՝ ք.Երևան, Մհեր Մկրտչյան փող., 5ա շենք, հեռ.՝ (010) 58-32-61, ինչպես նաև ք. Երևան, Կոմիտասի պող., 49/3 շենք, 7-րդ հարկ, հեռ.՝ (010) 23-71-02 (106):

Կայք՝ <http://www.smednc.am/hy>

Ինչպես կարող է անձը ՀՀ-ում զբաղվել ձեռնարկատիրական գործունեությամբ

- գրանցվելով որպես անհատ ձեռնարկատեր,
- ստեղծելով առևտրային իրավաբանական անձ:

Ո՞վ է անհատ ձեռնարկատերը (ԱՁ)

ԱՁ-ն այն անձն է, ով իրավունք ունի առանց իրավաբանական անձ կազմավորելու, ինքնուրույն, իր անունից և իր ռիսկով իրականացնել գործունեություն, որի հիմնական նպատակը գույք օգտագործելուց, ապրանքներ վաճառելուց, աշխատանքներ կատարելուց կամ ծառայություններ մատուցելուց շահույթ (եկամուտ) ստանալն է:

Ովքեր կարող են լինել անհատ ձեռնարկատերեր

- ՀՀ քաղաքացիները,
- Փախստականները,
- Օտարերկրյա քաղաքացիները,
- Քաղաքացիություն չունեցող անձինք:

«Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 1

Անհատ ձեռնարկատերն ունի գույք՝ սեփականության իրավունքով, և իր պարտավորությունների համար պատասխանատու է այդ գույքով:

Նա կարող է իր անունից ձեռք բերել ու իրականացնել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտականություններ, դատարանում հանդես գալ որպես հայցվոր կամ պատասխանող:

«Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6

Ինչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ որպես ԱՁ հաշվառվելու համար

1. անձնագրի պատճենը (օտարերկրացու դեպքում՝ անձնագրի պատճենը վավերացված և թարգմանված նոտարի կողմից),
2. վճար՝ 3000 ՀՀ դրամ:

Որպես ԱՁ հնարավոր է նաև գրանցվել ՀՀ Կառավարության էլեկտրոնային ռեգիստրի միջոցով, հետևյալ հղումով՝ <https://www.e-register.am/>

Ինչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ ԱԶ հաշվառումից հանելու համար

1. դիմում,
2. անհատ ձեռնարկատիրոջ հաշվառման (գրանցման) վկայական:

Որո՞նք են հանդիսանում առևտրային իրավաբանական անձ

- սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունները,
- բաժնետիրական ընկերությունները:

Ո՞րն է սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը

Մեկ կամ մի քանի անձանց հիմնադրած ընկերություն է, որի կանոնադրական կապիտալը բաժանված է ընկերության կանոնադրությամբ սահմանված չափերով բաժնեմասերի:

Ընկերությունը որպես սեփականություն ունի առանձնացված գույք և իր պարտավորությունների համար պատասխանատու է այդ գույքով: Այն կարող է իր անունից ձեռք բերել և իրականացնել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտականություններ և դատարանում հանդես գալ որպես հայցվոր կամ պատասխանող:

«Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 3

Որո՞նք են բաժնետիրական ընկերությունները

- բաց բաժնետիրական ընկերություն,
- փակ բաժնետիրական ընկերություն:

Ո՞րն է բաց բաժնետիրական ընկերությունը

Ընկերությունը համարվում է բաց, եթե նրա բաժնետերերն իրավունք ունեն օտարել (վաճառել, նվիրել և այլն) իրենց պատկանող բաժնետոմսերն առանց մյուս բաժնետերերի համաձայնության:

Բաց բաժնետիրական ընկերությունների բաժնետերերի թիվը չի սահմանափակվում:

Ո՞րն է փակ բաժնետիրական ընկերությունը

Ընկերությունը համարվում է փակ, եթե ընկերության բաժնետոմսերը բաշխվում են միայն նրա բաժնետերերի (այդ թվում՝ հիմնադիրների) կամ նախապես որոշված այլ անձանց միջև:

Փակ ընկերությունը պետք է ունենա ոչ ավելի, քան 49 բաժնետեր: Եթե բաժնետերերի թիվը 49-ից ավելի է դարձել, ապա ընկերությունը մեկ տարվա ընթացքում պետք է վերակազմավորվի կամ համապատասխանաբար կրճատի իր բաժնետերերի թիվը: Հակառակ դեպքում այն ենթակա է լուծարման դատական կարգով:

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 8

Ինչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ առևտրային իրավաբանական անձանց սկզբնական գրանցման համար

ՍՊԸ-ի դեպքում միայն հիմնադրի (հիմնադիրների) անձնագրի (անձնագրերի) պատճենները:

ՍՊԸ հնարավոր է նաև գրանցել ՀՀ Կառավարության էլեկտրոնային ռեգիստրի միջոցով, հետևյալ հղումով՝ <https://www.e-register.am/>

Բաց կամ փակ բաժնետիրական ընկերություն գրանցելու դեպքում անհրաժեշտ է հետևյալը՝

1. դիմում,
2. իրավաբանական անձ հիմնադրելու մասին հիմնադիր ժողովի արձանագրությունը: Մեկ անձի կողմից իրավաբանական անձի հիմնադրման դեպքում ներկայացվում է հիմնադրի գրավոր որոշումը, գործադիր մարմնի ղեկավարի անձնագրի պատճենը:

Առևտրային իրավաբանական անձանց սկզբնական գրանցման համար վճարներ նախատեսված չեն:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալություն, հասցե՝ ք.Երևան, Կոմիտասի պող., 49/3 շենք, հեռ.՝ (010) 20-14-45, (010) 20-14-49:

17. Հարկերի վերաբերյալ հարցեր

Ո՞րն է եկամտային հարկը

Եկամտային հարկը ՀՀ պետական բյուջե վճարվող ուղղակի հարկ է, որը գանձվում է ֆիզիկական անձանցից հաշվետու ժամանակաշրջանի հարկվող եկամտից:

Ովքեր են եկամտային հարկ վճարողները

- ՀՀ քաղաքացին,
- Փախստականը,
- օտարերկրյա քաղաքացին,
- քաղաքացիություն չունեցող անձը,
- անհատ ձեռնարկատերը,
- նոտարը:

«Եկամտային հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 3

Ի՞նչ է հարկվող եկամուտը

Հարկվող եկամուտը ֆիզիկական անձի հաշվետու ժամանակաշրջանի համախառն եկամտի և «Եկամտային հարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված նվազեցումների դրական տարբերությունն է:

«Եկամտային հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 4

Որո՞նք են հարկ վճարողների պարտականությունները

Ֆիզիկական անձինք, անհատ ձեռնարկատերերը, նոտարները պարտավոր են հարկային տարվան հաջորդող տարվա ապրիլի 15-ից ոչ ուշ էլեկտրոնային եղանակով հարկային մարմին ներկայացնել տարեկան եկամուտների մասին հաշվարկ և եկամտային հարկի գումարը վճարել պետական բյուջե տվյալ հարկային տարվան հաջորդող տարվա մայիսի 1-ից ոչ ուշ:

«Եկամտային հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդվածներ 22, 23

Ինչ է շահութահարկը

Շահութահարկը հարկ վճարողների կողմից «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և չափով պետական բյուջե վճարվող ուղղակի հարկ է:

«Շահութահարկի մասին հոդված 2»

Ովքեր են հանդիսանում շահութահարկ վճարող

- ՀՀ ռեզիդենտ կազմակերպությունները,
- ՀՀ ոչ ռեզիդենտ կազմակերպությունները:

Ռեզիդենտ են համարվում ՀՀ-ում ստեղծված (պետական գրանցում ստացած) կազմակերպությունները:

Ոչ ռեզիդենտ են համարվում օտարերկրյա պետություններում ստեղծված կազմակերպությունները, ինչպես նաև միջազգային կազմակերպությունները և դրանց կողմից ՀՀ-ից դուրս ստեղծված կազմակերպությունները:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 4

Ո՞րն է շահութահարկով հարկվող օբյեկտը

Ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում ՀՀ տարածքում և նրա սահմաններից դուրս ստացվող հարկվող շահույթը:

Ոչ ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող հարկվող շահույթը:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 5

Ո՞րն է հարկվող շահույթը

Հարկվող շահույթը հարկատուի համախառն եկամտի (հաշվետու տարում հարկատուի բոլոր եկամուտների հանրագումարի՝ անկախ ստացման աղբյուրներից) և օրենքով նշված նվազեցումների դրական տարբերությունն է: Ընդ որում՝ նվազեցումների միևնույն գումարը համախառն եկամտից հանվում է միայն մեկ անգամ:

$$\text{Հարկվող շահույթ} = \text{Համախառն եկամուտ} - \text{Նվազեցումներ} > 0$$

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6

Ինչ է ավելացված արժեքի հարկը (ԱԱՀ)

ԱԱՀ-ն անուղղակի հարկ է, որը գանձվում է ապրանքների ներմուծման դեպքում, մատակարարի կողմից մատակարարվող ապրանքների և մատուցվող ծառայությունների դիմաց և վերականգնվում է գնորդի կողմից առևտրային շղթայի յուրաքանչյուր փուլում մինչև վերջնական սպառողը:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 1

Ովքեր են համարվում ԱԱՀ վճարողներ

Ցանկացած անձ (անհատ ձեռնարկատեր, իրավաբանական անձ և այլն), որն իրականացնում է տնտեսական գործունեություն, և որի կողմից նախորդ օրացուցային տարում իրականացրած գործարքների հարկվող շրջանառությունը գերազանցում է 58.35

միլիոն դրամը (ԱԱՀ-ի շեմը) համարվում է ԱԱՀ վճարող:

Անձը ընթացիկ տարում համարվում է ԱԱՀ վճարող, եթե ընթացիկ տարում որևէ պահի դրույթամբ իրականացրած գործարքների հարկվող շրջանառությունը գերազանցում է ԱԱՀ-ի շեմը: Այս դեպքում ԱԱՀ-ով հաշվարկվում է ԱԱՀ-ի շեմը գերազանցած մասի համար:

Ո՞ր գործարքներն են հարկվում ԱԱՀ-ով

- ապրանքների մատակարարումը (այդ թվում՝ անհատույց կամ մասնակի հատուցմամբ իրականացված),
- ծառայությունների մատուցումը (այդ թվում՝ անհատույց կամ մասնակի հատուցմամբ իրականացված),
- ապրանքների ներմուծումը:

Ո՞ր գործարքներն են համարվում ապրանքների մատակարարում

- հասարակական և արտադրական նշանակության շենք-շինությունների, հողերի օտարումը,
- մեկ օրացուցային տարում նույն տեսակի գույքի երկու և ավելի անգամ օտարումը, եթե երկու և ավելի անգամ օտարվող գույքը ձեռք է բերվել մեկ տարվա ընթացքում:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6

Ո՞ր գործարքները չեն հարկվում ԱԱՀ-ով

- անձանց անձնական գույքի և բնակելի շինության օտարումը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի, որոնք չեն համարվում ապրանքների մատակարարում,
- կազմակերպությունների և անհատ ձեռնարկատերերի կողմից ներմուծվող՝ օրենքով հաստատված ցանկում ընդգրկված այն ապրանքները, որոնց ներմուծման համար մաքսատուրքի դրույթաչափը 0 տոկոս է և որոնք ենթակա չեն ակցիզային հարկով հարկման,
- ցանկացած ապրանքներ կամ ծառայություններ, որոնք ազատ կերպով մատակարարվում են որպես երաշխիքի կամ երաշխիքային համաձայնագրի մաս,
- ապրանքների կամ ծառայությունների անհատույց մատակարարում, եթե դա կատարվում է ՀՀ կառավարության որոշումների հիման վրա կամ հասարակական (այդ թվում բարեգործական) և կրոնական կազմակերպությունների կողմից օրինական ձևով,
- այն ապրանքների մատակարարումը և ծառայությունների մատուցումը, որոնք ազատված են ԱԱՀ-ից:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 7

Ի՞նչ է գույքահարկը

Գույքահարկը սեփականության իրավունքով հարկ վճարողների և պատկանող՝ հարկվող օբյեկտ համարվող գույքի համար վճարվող ուղղակի հարկ է, որը կախված չէ հարկ վճարողների տնտեսական գործունեության արդյունքներից:

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 2

Ովքեր են գույքահարկ վճարողները

Գույքահարկ վճարող են համարվում ՀՀ-ում և օտարերկրյա պետություններում ստեղծված կազմակերպությունները, միջազգային կազմակերպությունները և դրանց կողմից ՀՀ-ից դուրս ստեղծված կազմակերպությունները, ՀՀ քաղաքացիները, օտարերկրյա քաղաքացիները, ինչպես նաև քաղաքացիություն չունեցող անձինք, որոնց ՀՀ տարածքում պատկանում է հարկվող օբյեկտ համարվող գույքը, բացառությամբ ՀՀ պետական մարմինների, ՀՀ կենտրոնական բանկի, ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հիմնարկների:

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 3

Որոնք են գույքահարկով հարկվող օբյեկտները

- շենքեր և շինությունները,
- անհատական բնակելի տուն,
- բնակարան,
- այգետնակ (ամառանոց),
- բազմաբնակարան բնակելի շենք,
- բազմաբնակարան շենքի ոչ բնակելի տարածք,
- ավտոտնակ,
- հասարակական նշանակության շինություն,
- արտադրական նշանակության շինություն,
- անավարտ (կիսակառույց) շինություն,
- ՀՀ օրենսդրության համաձայն նոր կառուցված, ձեռք բերված և անշարժ գույքի կադաստր վարող լիազոր մարմնի կողմից հաշվառված ու գնահատված, սակայն դեռևս իրավունքների պետական գրանցում չստացած շինություններ,
- սեփականության կամ հոգոգտագործման իրավունք ունեցող անձանց կողմից այդ հողամասի վրա ինքնակամ կառուցված շենքեր և շինություններ (այդ թվում՝ բազմաբնակարան շենքերում կամ շենքերին կից ինքնակամ կառույցներ),
- փոխադրամիջոցները՝ ավտոմոբիլային տրանսպորտի միջոց, ջրային փոխադրամիջոց, ձյունագնաց, մոտոամենագնաց (բվադրոցիկ) և մոտոցիկլետ:

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 4

Որո՞նք են Ձեր իրավունքները որպես հարկ վճարող

Հարկ վճարողն իրավունք ունի.

- արգելել ստուգումը, ինչպես նաև հարկային տեսուչներին փաստաթղթեր տրամադրելը, եթե տեսուչները խախտել են ստուգումների անցկացման կարգը և ժամկետները՝ այդ մասին նույն օրը ծանուցելով ստուգում իրականացնող հարկային մարմնին,
- ծանոթանալ ստուգումների ակտերին,
- ներկայացնել բացատրություններ, պարզաբանումներ, հարուցել միջնորդություններ, օրենքով սահմանված կարգով բողոքարկել ստուգումն իրականացնող անձանց գործողությունները,
- պահանջել հարկային տեսուչների ապօրինի գործողությունների հետևանքով պատճառված վնասի հատուցում,
- չկատարել հարկային տեսուչների իրավասություններից, ինչպես նաև ստուգման նպատակներից չբխող պահանջներ,

- ստուգվող տնտեսվարող սուբյեկտի շահերի պաշտպանության նպատակով ստուգման ցանկացած փուլում ապահովել մասնագետների, փորձագետների, աուդիտորների, փաստաբանների մասնակցությունը:

Որո՞նք են Ձեր պարտականությունները որպես հարկ վճարող

Հարկ վճարողը պարտավոր է.

- չխոչընդոտել ստուգումների ընթացքը և կատարել հարկային տեսուչի օրինական պահանջները,
- հարկային տեսուչի պահանջով ներկայացնել պահանջվող փաստաթղթերը, տվյալները, տրամադրել դրանց լուսապատճենները (լուսապատճենման ծախսերը կատարվում են ստուգումն իրականացնող մարմնի կողմից), կրկնօրինակները և այլ տեղեկություններ,
- ստեղծել անհրաժեշտ պայմաններ հարկային տեսուչի գործունեության համար,
- սահմանված ժամկետում վերացնել ստուգման արդյունքների ակտում նշված թերությունները և խախտումները՝ այդ մասին գրավոր հայտնելով ստուգող մարմնին:

Որո՞նք են հարկային տեսուչների իրավունքները

Հարկային տեսուչն իրավունք ունի.

- տնտեսվարող սուբյեկտի ներկայացուցչի մասնակցությամբ անարգել մուտք գործել տնտեսվարող սուբյեկտի ստուգվող ստորաբաժանումներ,
- պահանջել փաստաթղթեր, տվյալներ և այլ տեղեկություններ, բացատրություններ, տեղեկանքներ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են հրամանում կամ հանձնարարագրում նշված նպատակներին,
- անհրաժեշտության դեպքում ստուգման ընթացքում տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարի կամ նրան փոխարինող անձի համաձայնությամբ գործ ունենալ միայն տնտեսվարող սուբյեկտի մասնագետների հետ,
- սահմանել ժամկետներ՝ բացահայտված այն թերությունների և խախտումների վերացման համար, որոնք չեն առաջացնում քրեական կամ վարչական պատասխանատվություն,
- վերցնել փաստաթղթեր, կրկնօրինակներ, լուսապատճեններ, իրեր, փորձանմուշներ և այլ անհրաժեշտ նյութեր, որոնք անմիջականորեն առնչվում են ստուգման նպատակներին և չեն խոչընդոտում տնտեսվարող սուբյեկտի բնական աշխատանքին:

Որո՞նք են հարկային տեսուչների պարտականությունները

Հարկային տեսուչը պարտավոր է.

- պահպանել ստուգման հետ առնչվող ՀՀ օրենքների և այլ իրավական ակտերի պահանջները,
- առանց տնտեսվարող սուբյեկտի պաշտոնատար անձի գրավոր համաձայնության չհրապարակել ստուգման ընթացքում իրեն հայտնի դարձած տեղեկությունները տնտեսվարող սուբյեկտի գործառնությունների վերաբերյալ, գործունեության մասին ցանկացած ծրագրի կամ մշակման, գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկությունները և դրան առնչվող ցանկացած այլ տեղեկատվություն,

- պահպանել տնտեսվարող սուբյեկտի՝ օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված իրավունքները և շահերը,
- չխոչընդոտել տնտեսվարող սուբյեկտի բնականոն աշխատանքին,
- իրենց իրավունքներին և պարտականություններին ծանոթացնել տնտեսվարող սուբյեկտի պաշտոնատար անձանց,
- ստուգման ընթացքում բացառապես հիմնվել ՀՀ պաշտոնական տեղեկագրում և ՀՀ գերատեսչական-նորմատիվ ակտերի պաշտոնական տեղեկագրում հրապարակված օրենքների և այլ իրավական ակտերի վրա, եթե դրանց ուժի մեջ մտնելու պահին սահմանված է նման հրապարակման պահանջ,
- ստուգման ընթացքում գրավոր պատասխանել տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարի կամ նրան փոխարինող անձի՝ անմիջականորեն տնտեսվարող սուբյեկտի ստուգվող ժամանակաշրջանին վերաբերող ստուգման հետ առնչվող ցանկացած գրավոր հարցման:

Ինչ կարգով են բողոքարկվում հարկային տեսուչների գործողությունները

- եթե օրենքով այլ բան չի նախատեսվում, ստուգումն իրականացնող անձանց գործողությունները, ինչպես նաև ստուգման արդյունքում կազմված ակտը երկու ամսվա ընթացքում կարող են բողոքարկվել այն պետական մարմնին, որին անմիջականորեն ենթարկվում է (են) ստուգող անձը (անձինք), կամ դատարան,
- բողոքները վերադասության կարգով քննության են առնվում, և դրանց վերաբերյալ որոշումներն ընդունվում են ոչ ուշ, քան բողոքն ստացվելու օրվանից 30 օրացուցային օրվա ընթացքում: Նշված ժամկետում բողոքի վերաբերյալ պատասխան չտրվելու դեպքում բողոքում բերված փաստարկները համարվում են ընդունված: Սույն կետով սահմանված ժամկետի հաշվարկն սկսվում է գրավոր բողոքը համապատասխան մարմնում մուտքագրվելու օրվան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրվանից,
- ընդունված որոշմանը չհամաձայնվելու դեպքում տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարը կամ նրան փոխարինող պաշտոնատար անձն իրավունք ունի այն բողոքարկել դատարան:

Հավելյալ տեղեկությունների համար դիմել ՀՀ մաքսային ծառայություն, հասցե՝ ք.Երևան, Մովսես Խորենացու 7, հեռ.՝ (060) 54-46-57, թեժ գիծ՝ 060 54-44-44:

Հավելված 1

Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ

Հասցե՝ ք. Երևան, Պուշկինի 56ա, հեռ.՝ 010 53 76 51, Թեժ գիծ՝ 116, էլ. հասցե՝ www.ombuds.am, էլ. փոստ՝ ombuds@ombuds.am: Դիմեք Պաշտպանին, եթե Ձեր իրավունքները խախտել են պետական մարմինները կամ պաշտոնատար անձինք: Պաշտպանը չի քննարկում այն գործերը, որոնք դատարանում են կամ պետք է լինեն այնտեղ:

Անվճար խորհրդատվություն տրամադրող կազմակերպություններ

Հանրային պաշտպանի գրասենյակ, հասցե՝ ք. Երևան, Զաքիյան 2, 2-րդ հարկ, հեռ.՝ 010 60 46 05,

Սիրիահայերի հիմնախնդիրները համակարգող կենտրոն, հասցե՝ ք. Երևան, Ալեք Մանուկյան 9, հեռ.՝ 010 51 22 53, 010 51 22 58,

Առաքելություն Հայաստան, հասցե՝ ք. Երևան, Գ.Նժդեհի 42, հեռ.՝ 010 44 47 92, 010 44 47 93,

Հայ օգնության միություն, հասցե՝ ք. Երևան, Նալբանդյան 116/24, հեռ.՝ 010 567 513,

Ա. Դ. Սախարովի անվան մարդու իրավունքների պաշտպանության հայկական կենտրոն, հասցե՝ ք. Երևան, Սարմենի 1, 010 54 29 63, 010 58 78 64,

«Հայեպ» հայրենակցական բարեսիրական կազմակերպություն*, հասցե՝ ք. Երևան, Հյուսիսային պողոտա 11, հեռ.՝ 010 54 53 69,

Հայկական կարմիր խաչի ընկերություն*, հասցե՝ ք. Երևան, Պարոնյան 21/1, հեռ.՝ 010 58 36 30,

Աստղանիշով նշված վերջին երկու կազմակերպություններում առկա չէ իրավաբան, սակայն կարող եք դիմել նրանց խորհրդատվության և համապատասխան կազմակերպություններ ուղղորդման նպատակով:

Հավելված 2

Հայաստանի Հանրապետության սիյուռքի նախարարության կողմից մշակված և ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված՝ սիրիահայերին առնչվող իրավական ակտերի ցանկ

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» 2012 թվականի նոյեմբերի 1-ի ՀՕ-185-Ն,
2. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի հուլիսի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1998 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 821-Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին» N 950-Ն որոշում,
3. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի հուլիսի 26-ի «Այն պետությունների ցանկը հաստատելու մասին, որոնց քաղաքացիներին Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ձեռք բերելու կապակցությամբ առաջին անգամ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու անձնագիր կարող է տրվել օտարերկրյա պետություններում Հայաստանի Հանրապետության դիվանագիտական ներկայացուցչություններում կամ հյուպատոսական հիմնարկներում» N 951-Ն որոշում,
4. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի օգոստոսի 23-ի «Սիրիայի Արաբական Հանրապետության ազգությամբ հայ քաղաքացիների վարորդական վկայականները փոխանակելու մասին» N 1106-Ն որոշում,
5. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի նոյեմբերի 22-ի «Պետական տուրքի գծով արտոնություն սահմանելու մասին» N 1469 -Ն որոշում,
6. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի օգոստոսի 2-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թվականի նոյեմբերի 1-ի N 1290-Ն որոշման մեջ լրացումներ կատարելու մասին» N 983-Ն,
7. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2013 թվականի հունվարի 14-ի «Սիրիահայերի հիմնախնդիրները համակարգող միջգերատեսչական հանձնաժողով ստեղծելու մասին» N 9-Ա որոշում,
8. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի ապրիլի 4-ի «Սիրիայի Արաբական Հանրապետության ազգությամբ հայ քաղաքացիների վարորդական վկայականները փոխանակելու մասին» N 334-Ն որոշում,
9. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի հունիսի 6-ի «Աշտարակ քաղաքում «Նոր Հալեպ» թաղամասի կառուցմանն աջակցելու մասին» N 656-Ն որոշում,
10. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի օգոստոսի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի հուլիսի 26-ի N 951-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1099,

11. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի հոկտեմբերի 31-ի «Սիրիայի Արաբական Հանրապետության՝ ազգությամբ հայ քաղաքացիների կողմից «Ժամանակավոր ներմուծում» մաքսային ռեժիմով Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծված ապրանքների նկատմամբ կիրառված «Ժամանակավոր ներմուծում» մաքսային ռեժիմի ժամկետների երկարաձգումը թույլատրելու մասին» N 1199-Ն որոշում,
12. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի հոկտեմբերի 31-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի ապրիլի 4-ի N 334-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 1205-Ն որոշում,
13. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի դեկտեմբերի 12-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի հոկտեմբերի 10-ի N 1183-Ն որոշման մեջ փոփոխություն եվ լրացում կատարելու մասին» N 1433-Ն որոշում: